

Neuleohjeita ikäihmisille

Emma Tavi
Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulututkinto

OPINNÄYTETYÖ tiivistelmä

Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuopion Muotoiluakatemia

Muotoilun koulutusohjelma, tekstiilimuotoilu

Ohjaajat: Helena Kauttonen, Riitta Junnila-Savolainen

Yhteistyökumppani: Palvelumuotoilua ikääntyville -projekti

EMMA TAVI

NEULEOHJEITA IKÄIHMISSILLE

Opinnäytetyön taustana on toiminut Palvelumuotoilua ikääntyville -projekti, jossa tekijä on ollut mukana. Tekijä on tutustunut opinnäytetyössään taiteilija Irja Korhoseen ja kuopiolaisiin Puijonlaakson- ja Suokadun palvelukeskuksiin. Työn tarkoituksena on ollut tuottaa neuleohjeita, jotka sopivat ikäihmisten itsenäiseen käyttöön palvelukeskuksissa. Ohjeiden on tarkoitus lisätä ikäihmisten vapaa-ajantoimintaa.

Opinnäytetyössä työskentelymenetelmänä on ollut realistisen evaluaation malliin, jonka mukaan työ etenee. Opinnäytetyössä on suunniteltu neuleita ja tehty näistä ohjepaketti. Neuleiden suunnitteluun on panostettua.

Päiväys: 27.4.2011

Sivumäärä/Liitteet: 60 sivuja, 4 liitettä.

Avainsanat: neulonta, ikäihminen, neuleohje

THESIS abstract

Savonia University of Applied Sciences

Kuopio Academy of Design

Degree Programme in Design, Textiledesign

Supervisors: Helena Kauttonen, Riitta Junnila-Savolainen

Project: Service Design for Elderly -project

EMMA TAVI

KNITTING PATTERNS FOR THE ELDERLY

The background of the thesis is the Service Design Project, in which the author has been involved in. The author has explored life at two service centers in Kuopio. Inspiration for the thesis has been an artist Irja Korhonen, who is one of the inhabitants of the Puijonlaakso service center.

The aim of the final project with thesis was to create knitting patterns which are suitable for elderly people. The patterns' purpose was to increase leisure activities at service centers. Possible physical limitations that may affect the ability to knit were taken into account. The thesis provides a presentation of the design process from

Date: 27.4.2011

Pages/Appendices: 60/4

Keywords: knitting, elderly, knitting pattern

the original idea to patterns, paying attention to the target group all the time.

The essential dimensions of knitting have been presented as well. The author explored the knitting patterns and the problems related to them. The aim of the thesis was also to highlight the importance of handicrafts in the quality of life.

Sisällys

1. Johdanto	7
2. Realistinen evaluaatiomalli	9
3. Idean lähtökohdat	10
3.1. Irja Korhonen -taiteilija palvelukeskuksessa	11
3.2. Palvelukeskusten harrastusmahdollisuudet	13
4. Neulominen harrastuksena	14
5. Neulehistoriani	16
Ei puikko kauas neuleesta putoa -neuletapahtuma	20
6. Neulonnan nykypäivä	22
6.1 Neuleohjeiden ongelmallisuus	23
6.2 Nettineulonta	25
6.3 Neulojan ohjepankit	26
7. Ideointi	28
Materiaaleista	32
8. Palmikolla-koru	34
9. Takkatuli-bolero	40
Boleron työvaiheet	44

10. Ohjeiden rakentaminen	46
10.1 Palmikolla-ohje	48
10.2 Takkatuli-ohje	49
11. Kokonaisuuden pohdinta	50
11.1 Neuleet	51
11.2 Valokuvaus	52
11.3 Ohjeet	53
11.4 Ikäihminen-teeman näkyminen nyt ja jatkossa	54
Kuvaluettelo	56
Lähteet	58
Liitteet	61
Liite 1. Palvelumuotoilua ikääntyville -projekti	61
Liite 2. Onnea on tekeminen (Savon Sanomat 23.1.2011)	62
Liite 3. Käsityöt esittäytyvät Cafe Adgassa (Soisalon seutu 1.3.2011)	64
Liite 4. Intohimoinen neuloja ei osaa istua jouten (Viikkosavo 16.3.2011)	65

1. Johdanto

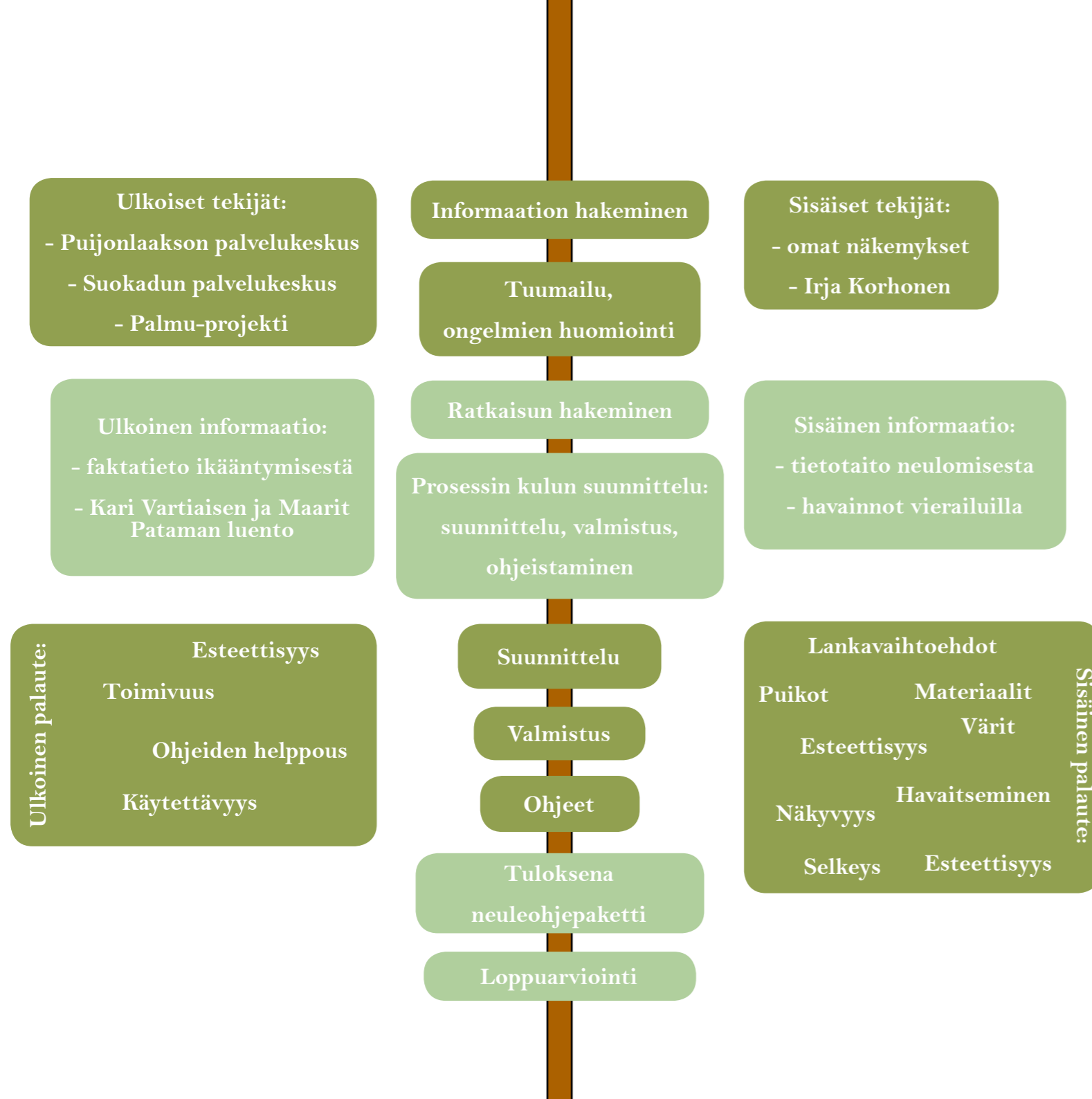
Työn tarkoituksena on tuottaa neuleohjeita ikäihmisten käyttöön. Suunnittelun pohjana toimivat tutustumiset Puijonlaakson ja Suokadun palvelukeskuksiin ja ikäihmisten vapaa-ajantoimintaan Palvelumuotoilua ikääntyville -projektin (Palmu) puitteissa. Projekti toimii myös opinnäytetyöni rahoittajana.

Neuleiden suunnittelulla on tärkeä osa opinnäytetyössä. Neulesuunnittelun oletuksena on, että ohjeisiin tarttuja osaa jo neulonnan perusasiat. Karkeasti sanottuna neuleohjeiden käyttäjä osaa neuloa villasukan. Neulomisen perusasiat ovat siis hallinnassa: oikea ja nurja silmukka, sileä neule, joustinneule, kaventaminen ja silmukoiden lisääminen.

Ohjeiden on tarkoitus tuoda iloa ja tekemisen riemua ikäihmisille. Ohjeet suunnitellaan niin, että ikäihminen voi itsenäisesti toteuttaa neuleet ohjepaketin pohjalta. Neulominen tuo iloa, ajanvietettä elämään, pitää yllä käsien hienomotoriikkaa ja pitää mielen virkeänä. Suunniteltavat tuotteet ja ohjeet toimivat myös muissa yhteyksissä. Myöhemmin ohjeet voisi julkaista esimerkiksi internetyhteisössä muiden neulojien testattaviksi.

Neuleita suunnitellessa otetaan huomioon ikääntymisen myötä tapahtuvat muutokset, jotka saattavat hankaloittaa työskentelyä. Ohjeiden tulee koostua selkeistä vaihekuvista ja kuvateksteistä, jolloin työn neulominen ja ohjeen seuraaminen helpottuu. Ohjeista kootaan paketti, jota on helppo kuljettaa mukana ja kierrättää ihmiseltä ihmiselle esimerkiksi palvelukeskuksessa.

2. Realistinen evaluaatiomalli

Opinnäytetyössäni työskentelymenetelmänäni on ollut Anttilan realistisen evaluaationmalli. Prosessi alkoi informaation hakemisella Puijonlaakson ja Suokadun palvelukeskuksista Palmu-projektin puitteissa. Taustana toimivat omat näkemykseni kädentaitoihin liittyvästä hyvinvoinnista. Tärkeänä pohjana on myös taiteilija Irja Korhoseen tutustuminen. Ikääntymiseen liittyviin muutoksiin informaatiota olen saanut Kari Vartiaisen ja Maarit Pataman luennolta. Faktatieto ikääntymisestä tukee omia kokemuksia palvelukeskusvierailuilta.

Prosessin suunnittelussa oma tietotaito neulomisesta ja sen vaikutuksista omaan hyvinvointiin ovat olleet tärkeässä osassa. Suunnitteluvaiheessa olen ottanut huomioon materiaalien ja työvälineiden sopivuuden ikäihmisen käytettäviksi. Ulkopuolista palautetta tuotteen toimivuudesta ja esteettisyydestä olen saanut jonkin verran.

Lopputuloksena on ohjepaketti, jota tehdessä olen painottanut käyttäjäryhmää. Tärkeintä on ohjeen selkeys ja luettavuus, jotta tuotteiden toteuttaminen ohjeiden pohjalta on helppoa. Loppuarvioinnissa olen havainnoinut koko prosessia ja sen onnistumista.

Kaavio 1. Anttilan realistinen evaluaatiomalli työskentelymenetelmäni opinnäytetyössäni, soveltanut Emma Tavi

3. Idean lähtökohdat

Työn taustana toimii Palvelumuotoilua ikääntyville (PALMU)-projektin (Liite 1) yhteydessä tehty tutustuminen Puijonlaakson sekä Suokadun palvelukeskuksiin. Palvelukeskuksissa vieraillessa sain idean omaan opinnäytetyöhön. Suurena inspiraation lähteenä on toiminut taiteilija Irja Korhonen ja hänen töistään toteutettu näyttely Elämä näkyvissä 18.1.2011-15.3.2011 Kuopion Muotoiluakatemia Taitemia-galleriassa.

Toteutimme näyttelyn tekstiilimuotoilun opiskelijoiden Laura Ingerön, Riikka Tokolan ja Pauliina Kostaman kanssa ryhmänä. Idea näyttelyyn tuli Irja Korhosen töiden pohjalta. Halusimme tuoda työt isomman yleisön nähtäville. Näyttelyssä pääsimme esittelemään myös oman näkemyksemme ottamieni valokuvien, Pauliina Kostaman piirrosten ja tekstimateriaalin muodossa. Savon Sanomat huomioi näyttelymme Eeva Lankolaisen artikkelilla Onnea on tekeminen (SS 23.1.2011, s. 23; liite 2)

Kuva 2. Elämä näkyvissä näyttelyn tunnelmaa Emma Tavin valokuvien ja Irja Korhosen veistoksen muodossa.

3.1. Irja Korhonen -taiteilija palvelukeskuksessa

Puijonlaakson palvelukeskuksessa tutustuimme ryhmäni kanssa Irja Korhoseen. Korhonen on asunut palvelukeskuksessa jo yksitoista vuotta. Korhonen on yksi palvelukeskuksen virkeimmistä asukkaista. Taiteilija inspiroi selvästi koko palvelukeskusta. Jokaisella on jotakin sanottavaa hänestä. Hänen töitään ylistetään ja persoonaansa ihailaan.

Korhonen on tehnyt taidetta jo pitkään, harrastus on todella tärkeä hänelle. Sen näkee jo töiden määrästä. 15 neliön huoneen seinät ja pöydät ovat täynnä erilaisia teoksia. Töissään hän on käyttänyt materiaaleja monipuolisesti. Vanhempia töitä ovat lovileikkauksilla koristellut jakkarat ja naulakot. Savityöt ovat myös olleet pitkään hänen suosiossaan. Maalaamisesta Korhonen innostui palvelukeskuksen toiminnanohjaajan järjestämällä kurssilla. Taiteilijan käsissä syntyi Suo-taulu ja monta muuta maalausta, joita niin tekijä itse kuin moni muukin on suuresti ihailnut. Osaston seinällä komeilee Korhosen huopatyö. Palvelukeskuksessa on siis päästy kokeilemaan useita erilaisia tekniikoita.

Kuva 3. Irja Korhosen Akvaario-savityö

On ihailtavaa, miten Korhosen työskentely on jatkunut palvelukeskuksessa. Hänelle on järjestetty oma työskentelypiste parvekkeelle. Talvella parvekkeella on liian kylmä työskennellä, mutta lämpölamput pidentävät työskentelyaikaa syksyisin ja keväisin. Parvekkeella on pieni emalinpolttuuni, jossa voi polttaa pienehköjä töitä. Uuni on jo toinen palvelukeskuksessa asumisen aikana. Toiveissa on kuitenkin vielä isompi uuni, joka mahdollistaisi suurempien töiden polttamisen ja mahdollisesti keramiikanpolton. Palvelukeskuksen tilat ovat rajoittaneet materiaalien käyttöä. Siksi viime vuosina Korhonen onkin keskittynyt juuri emaliin.

Palvelukeskus vierailujen jälkeen jäi vaivaamaan ajatus siitä, että palvelukeskuksissa vapaa-ajantoimintaa saattaa olla hyvinkin vähän. Irja Korhonen päivitteli monesti, miten hän selviäisi jos hänellä ei olisi taideharrastustaan. Saman ajatuksen pohjalta lähdin suunnittelemaan opinnäytetyötä, joka toisi piristystä palvelukeskukseen. Haluan neuleohjeillani tuoda muillekin ikäihmisille samanlaista tekemisen riemua, niin kuin Korhonen töillään saa aikaan. Korhosen opetuksista tärkein on se, ettei omia intohimojaan tarvitse unohtaa missään elämänvaiheessa.

3.2. Palvelukeskusten harrastusmahdollisuudet

Palmu-projektin yhteydessä tutustuimme kahden erilaisen palvelukeskuksen toimintaan ja samalla asukkaisiin. Jo näiden kahden palvelukeskuksen välillä oli suuret erot vapaa-ajantoiminta mahdollisuuksien osalta.

Suokadun palvelukeskuksessa on erittäin hyvät vapaa-ajanharrastetilat. Moneen erilaiseen harrastukseen sopivat tilat ovat hyvin käytössä. Tiloissa on muun muassa mahdollisuus päästä tekemään erilaisia puu-, savi- ja käsitöitä. Liikuntaharrastuksille on myös omat tilansa. Usein työpajat toimivat vapaaehtoisten voimin. Ohjaajina suosittuja ovat niin sanotut vertaisohjaajat, jotka ovat asiakaskunnan ikäisiä, hekin eläkkeellä olevia ikäihmisiä. Toiminta on ihailtavaa. Ikäihmiset haluavat jakaa toisilleen osaamisensa ja saavat samalla myös iloa itselleen. Suokadulla tilojen käyttäjät tulevat usein talon ulkopuolelta, omista kodeistaan.

Puijonlaakson palvelukeskuksessa toiminta on hieman erilaista. Harrastetiloja ei ole niinkään laajasti. Tosin palvelukeskuksen asukkaat ovatkin jo hieman huonokuntoisempia, joten kaikki harrastukset eivät edes onnistuisi fyysisten rajoitteiden takia. Puijonlaaksossa on yksi harrastetila käsityöharrastuksia varten. Materiaaleja ja tarvikkeita tiloissa vaikutti olevan laajasti. Tilat olivat kuitenkin olleet käyttämättöminä jo pitkään toiminnanohjaajan poissaolon vuoksi. Käsityötoiminnan puuttuminen oli vaikuttanut huomattavasti talon tunnelmaan. Tästä lähtikin idea siitä, että ikäihmisillä olisi tekemistä ilman, että kenenkään tarvitsisi sitä sen erityisemmin ohjata.

Kuva 4. Yksinäinen-emaliteos Korhosen seinällä.

4. Neulominen harrastuksena

”Harrastaminen tuottaa yleensä mielihyvää, joko aineellista tai aineetonta” (Kinnunen 1999, 15)

Tämän hetken eläkeläisille neulonta tuntuu olevan todella tuttu tekniikka. Kirpputorit, myyjäiset, markkinat ja matkamuistopuodit pursuavat neulottuja villasukkia. Useimmiten tekijänä on eläkkeellä oleva ikäihminen. Sukkien neulonta on helppoa vapaa-ajantoimintaa. Valmis tuote ei ole neulomisen päämäärä. Tärkeämpää on tekeminen. Villasukkia syntyy omiin sekä suvun tarpeisiin. Lopulta sukkaa on niin paljon, että ne on saatava johonkin myyntiin. Hintakin on usein nimellinen, joskus se ei kata edes materiaaleja.

Tästä jo näkee miten tärkeää on eläkkeelläkin saada tehdä jotakin. Neulonta on hyvin helppo tapa toteuttaa itseään. Siihen ei tarvita suuria apuvälineitä ja tarvittaessa materiaalit kulkevat myös mukana. Taito on usein opittu jo lapsuudessa, vaikka silloin sukkaa on neulottu tarpeeseen. Ihmiselle on saattanut myös kehittyä tarve tehdä koko ajan jotakin. Ilman tekemistä voi tuntea itsensä hyödyttömäksi. Neule hyppysissä tuntee itsensä tarpeelliseksi. Käsitöiden tekeminen pohjautui aikaisemmin tarpeeseen, nykyään se on enemmänkin ajanvietettä. Kinnunen (1999, 39) kertoo käsitöiden tekemisen olevan merkityksellistä,

vaikka emme enää olisikaan riippuvaisia itse tehdyistä tuotteista.

Villasukan neulominen ei vaadi tekijältään liikaa; ainakaan sitten, kun sen tekemisen taito on kerran opittu. Monet kavahtavat kantapään neulomista, mutta kun sen on kerran oppinut, ei se sen kummallisempi olekaan. Miksei sitten ryhtyisi jatkamaan johonkin toiseen neuletyöhön. Miksi villasukka on sellainen työ, että sen prosessin haluaa toistaa jatkuvasti? Totta kai neulojia on monenlaisia. Villasukka voi olla sellainen työ, että sen tekeminen on opetettu kädestä pitäen toiselle. Moni on oppinut tekemään juuri sen työn. Ohjeita ei ennen ole tarvittu, kun joku muu on opettanut neulomaan sukan ja sen jälkeen villapaidan.

Vaikka neulominen onkin melko yksinkertainen tekniikka, vaatii se tekijältään joitakin tärkeitä taitoja. Ikääntyessä saattaa kohdata monia esteitä rakkaan harrastuksen parissa. Neuleita suunnitelllessani yritin ottaa huomioon myös ikääntyessä tapahtuvia fyysisiä muutoksia, jotta neulominen olisi vaivatonta.

Palmu-projektissa osallistuin Leväsen Palvelukeskuksen johtajan Kari Vartiainen ja toiminnanohjaaja Maarit Pataman luennolle. Molemmat ovat työskennelleet paljon vanhustyön parissa. Varsinkin Vartiainen kertoi ikääntymiseen liittyvistä muutoksista.

Vartiainen kertoi yhtenä vanhenemiseen liittyvistä huolista olevan näön. Kokemukseni pohjalta tiedän neulomisessa hyvää näköiselläkin olevan ongelmia. Sekä neuloessa, että ohjetta lukiessa on nähtävä mitä on tekemässä. Työskentelyn helpottamiseksi voi neuloa paksummilla langoilla tai kirkkaamman värisillä langoilla. Lankojakin on niin monenlaisia, joista voi valita tiukkakierteisempiä, jotta langan säikeet eivät lähde purkautumaan kesken neuletyön ja vaikeuta neulomista. Kirkkaammista väreistä on myös helpompi neuloa, koska silmukat erottuvat toisistaan. Yhtenä mahdollisuutena on myös käyttää suurennuslasia. Ohjeita lukiessa näkeminen voi olla todellinen ongelma, kun ohjeet on kirjoitettu pienellä. Tähän ongelmaan halusin erityisesti tarttua.

Ongelmana on tietysti isompien töiden hallinta. Jotakin suurempaa neuloessa tarvitaan voimaa, jotta työtä jaksaa pidellä käsissään. Muistiongelmat tuottavat myös hankaluuksia isompia töitä valmistaessa, koska

työvaiheita voi olla todella monia. Villasukkaa neuloessa ei tarvitse miettiä – sen muistaisi vaikka unissaankin. Muistamisen kannalta on tärkeää olla hyvä ohje, johon on helppo palata.

Silja Koistinen toteaa opinnäytetyössään *Ideasta tuotteeksi – kurssi ikääntyville* (2004), että ikäihmisten kursseilla toiminta painottuu enemmän sosiaaliseen kanssakäymiseen kuin toimintaan. Neulominen on usein yksinäistä puuhaa, mutta palvelukeskuksissa siitä voisi tehdä myös sosiaalisen tapahtuman. Yhteisessä neulekerhossa olisi hauska muistella boleron työvaiheita, aivan kuten ennen vanhaan kansakoulussa.

Marjo Nissisen artikkelissa *Käsityöt esittäytyvät Cafe Agdassa* (Soisalon seutu 1.3.2011; liite 3) kerrotaan Marttojen järjestämästä käsityökahvilasta. Käsityökahvilassa järjestettiin viikon ajan isoäidinneliöiden virkkaamista ja esiteltiin erilaisia käsitöitä. Koko käsityöharrastus näyttää siis pyrkivän jatkuvasti esille kotinurkista. Harrastuksesta halutaan tehdä yhteisöllisempää.

5. Neulehistoriani

Olen neulonut iät ja ajat. Ala-asteella opettaja sanoi minua neulekoneeksi, kun olin neulonut sukat viikonlopun aikana valmiiksi.

Neulominen on minulle tärkeä rauhoittumisen keino ja tapa toteuttaa omia ideoita. Usein päivän päätteeksi on mukava tarttua johonkin neuleeseen, vaikka musiikin kuuntelun ohessa. Usein neulominen on se pääasia, kaikki muu jää huomiotta. Katja Heikkisen kirjoittamassa artikkelissa Intohimoinen neuloja ei osaa istua jouten (Viikkosavo 16.3.2011; liite 4) kerrotaan kuinka neulonnan harrastajalla Emma Karvosella on aina jokin neuletyö kesken. Hänkään ei osaa istua paikoillaan tekemättä mitään.

Neulomisen pohjana on tarve, esimerkiksi uusi kaulaliina tai sukat. Joskus taas on vain kova into päästä tekemään jotakin. Neulomisprosessi on siis yhtä tärkeä kuin valmistunut tuote. Valmistunutta villatakkia pitää kuin arvoesineenä, koska sen parissa on viettänyt niin kauan aikaa.

Usein pelkkä idean poikanen riittää. Kun näen jonkin neulepinnan, on sitä päästävä kokeilemaan. Valtava lankavaraston peuhaaminen alkaa heti ja neulepuikkoja

lentelee sinne tänne. Lopulta asunto on kauheassa kaaoksessa lankakerien pyöriessä siellä täällä. Suunnittelu on hauskaa ja eri mallit houkuttelevat kokeilemaan aina vain uudestaan. On niin paljon mahdollisuuksia, ettei tekeminen lopu koskaan. En kuitenkaan koskaan pyri samaan lopputulokseen kuin kuvissa. Jokin mieleinen ohjeesta löytyvä neulepinta saakin ihan erilaisen elämän, kun sen yhdistää johonkin omanlaiseen tuotteeseen.

Neuloessa on hauskaa, että kesken neuleen voit muuttaa suunnitelmia niin helposti. Jos jokin ei muotoudu oikein, voi ohjetta muuttaa mielin määrin. Jotakin isompaa neuloessa seuran ohjetta melko tarkasti. Silloin kokonaisuus pysyy paremmin hallinnassa. Samalla kuitenkin tarvitaan silmää siihen miten ongelmia voidaan ratkaista ilman, että siihen on kirjoitettua ohjetta. Usein neuloessa törmääkin sitten ongelmiin, joita ei ohjeissa ole otettu huomioon. Siitä on sitten selvittävä luovasti. Tällainen taito kehittyy vain tehdessä.

Kuvat 5-7. Suunnitelmiani tuotteita: siniset Nurin narin -lapaset, jämsälangoista tehty Pätkis-huivi ja Päätä pyörryttäen -pipo.

Joskus kokemattomimpia neulojia seurattessani olen huomannut tarpeen pyrkiä täydellisyyteen. Olenkin aina kehottanut tekemään niin kuin on luontevaa. Tarkka ohjeen seuraaminen on tylsää ja vapaasti neuloessa syntyy paljon mielenkiintoisempia tuotteita. Sama koskee myös lankojen käyttöä. Hyvin harvoin tyydyn neulomaan tuotteen ohjeessa mainitusta langasta. On mielenkiintoisempaa luoda aivan omanlaisensa tuote itse valitsemistaan langoista. Neuleohjeissa halusinkin siksi esitellä useampia lankavaihtoehtoja. Näin neuloja huomaisi kaikki eri mahdollisuudet, eikä työ kaatuisi siihen, ettei ohjeessa mainittua lankaa löydy omasta kaupungista.

Kuvat 8-11. Säältä myötäillen -sukat syntyivät kokeilemalla. Päiväntasaushuivi ja musta bolero on tehty valmiista ohjeista. Tulossa sukut saivat inspiraationsa erikoisesta neulepinnasta.

Ei puikko kauas neuleesta putoa -neuletapahtuma

Keväällä 2010 osallistuin Kädentaidot ja tuotteistaminen -opintokokonaisuuteen. Kurssilla oli tarkoitus järjestää jokin ohjaustapahtuma. Suunnittelimme neulomistapahtuman Anna-Maria Tirkkosen ja Hannele Ahon kanssa. Kurssilla harjoittelimme ensin ryhmän ohjaamista vertaisryhmissä, johon kuului saman kurssin opiskelijoita. Ohjasimme vertaisohjattavillemme villasukan kantapään neulomista. Kurssilaiset toivat mukanaan jo valmiiksi neulotun sukanvarren, josta jatkoimme sitten yhdessä neulomista. Kun harjoittelimme opettamista, huomasimme samalla useita asioita, jotka olisivat jääneet neuvomatta, ellei ohjattava olisi niistä huomauttanut. Vaikka ohjattavia oli vähän, oli tilaisuus mukava ja antoisa.

Varsinainen neuletapahtuma järjestettiin KauppaKahvila Fadossa kolmena iltapäivänä kolmen viikon aikana. Tapahtuman ideana oli koota kasaan neulomisesta innostuneita ihmisiä. Halusimme, että ihmiset tulisivat kurssille jos kaipasivat ohjausta neulontaan liittyvissä asioissa, uutta innostusta tai tapaamaan samanhenkisiä ihmisiä. Emme määritelleet tarkasti mitä kurssilla pitäisi tehdä, vaan jokainen sai päättää itse. Joka ohjauskerralle olimme kuitenkin suunnitelleet teeman. Ensimmäisenä iltana käsitelimme pipoja, toisena sukkia ja kolmantena

lapasia. Toimme mukanaamme esimerkkejä kustakin tuotteesta ja erilaisia ohjeita.

Tapahtumaa värittämään saimme myös kuopiolaisen käsityötarvikeliikkeen Napin ja Nauhan. Napin ja Nauhan pisteessä myytiin inspiroivia lankoja ja neuletarvikkeita. Mainostimme tapahtumaamme paikallislehdissä, radiossa sekä ilmoitustauluille kiinnittämillämme julisteilla. Tapahtumaan olisimme kuitenkin toivoneet enemmän osallistujia. Välillä myös tuntui siltä, ettei ohjaamista ollut tarpeeksi. Paikalle tulleet ihmiset tuntuivat kaipaavan enemmän seuraa kuin neulonnan ohjausta. Tokihan tämäkin oli mukavaa, ohjauskokemus vain jäi vähän vajaaksi.

Kokemuksena tapahtuma oli antoisa niin itselleni ja uskoakseni myös muille. Miksi ei vastaavanlaista tapahtumaa voitaisi järjestää vaikka palvelukeskuksessakin, johon ikäihmisten olisi helppo kokoontua. Tällaisessa tapahtumassa ei neuletyön edistyminen välttämättä olekaan se tärkein seikka, vaan kokemusten jakaminen.

Kuva 12. Ei puikko kauas neuleesta putoa -neuletapahtuman tunnelmaa.

6. Neulonnan nykypäivä

Viime vuosina neulomisesta on tullut entistä muodikkaampaa. Se ei ole pelkästään enää mummojen harrastus. Neulomisen aloittaminen on tehty aina vain helpommaksi. On jopa vähän huvittavaa, että pienimissäkin ruokakaupoissa löytyy muutama lankakerä ja puikot. Tällöin aloittaminen sujuu melkein vaivatta. Perussukkalankaakaan ei voi sanoa hinnalla pilatuksi. Viiden euron Novitan Seitsemän veljestä -sukkalangasta saa neulottua hyvät perussukat.

Neulomisen suosio näkyy katukuvassa ihmisten vaatetuksessa kuin myös neulegraffiteina. Neulegraffiteja saattaa nähdä kaupungilla kiinnitettynä lyhtypylväisiin ja kaiteisiin. Tämä graffitien muoto on tavallisia graffiteja helpompi poistaa vaikka saksilla, kun neulos on vain ommeltu kiinni ovenkahvaan. Omanlaisensa kannanotto neulegraffitikin voi olla, mutta luulen sen olevan enemmänkin vain harmiton harrastus.

Neulonnan harrastajia on hyvin monenlaisia. Toisia viehättää tekeminen ja toiset tavoittelevat omannäköisiä tuotteita. Elämäntapaneulojat pitävät neulomisen prosessia tärkeämpänä kuin valmistunutta tuotetta, toisin kuin niin sanotut tarveneulojat, joille lopullinen tuote on tärkein. (Kinnunen 1999, 78). Luulen, että juuri

tälle elämäntapaneulojaryhmälle on myös tärkeää tutustua aiheeseen monipuolisesti. Tällöin erilaiset langat, työvälineet ja ohjeet nousevat tärkeiksi. Tarveneulojalle kelpaa marketista löydetty lanka, kunhan se ajaa asiansa villasukkana tai muuna työnä.

Neulomiseen hurahaneille neulomistarvikkeita tulee markkinoille aina vain enemmän. Jo pelkkiä neulepuikkoja on saatavana monesta materiaalista valmistettuina. Bambupuikot ovat nyt in. Lankojen maailmaan voi eksyä. Välillä värin, materiaalin ja langan paksuuden valitseminen on mahdotonta. Yhä enemmän esiin on lankamaailmassakin noussut ekologisuus ja eläintenoikeudet. Muutama vuosi sitten kohistiin merinovillan tuottamisesta ja siitä miten lampaita rääkätään paremman tuotannon aikaansaamiseksi. Vastapainoksi perinteisten villa- ja puuvillalankojen joukkoon ovat löytäneet mm. bambu-, hamppu- ja banaanikuidut. Myös erilaisia kierrätysmateriaaleista valmistettuja ekolankoja on saatavana.

Kuva 13. Inspiraatiokirjoja opinnäytetyöhön liittyen.

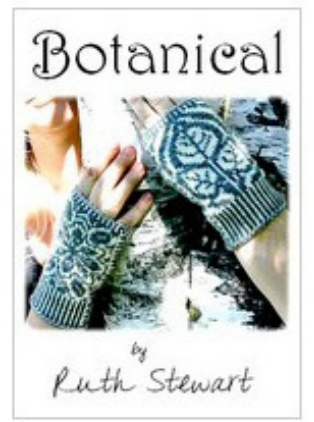

6.1 Neuleohjeiden ongelmallisuus

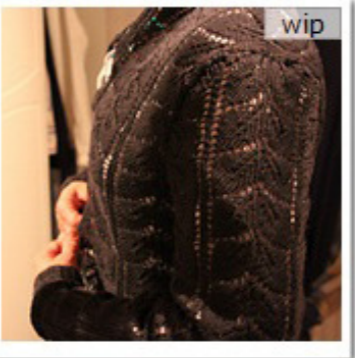

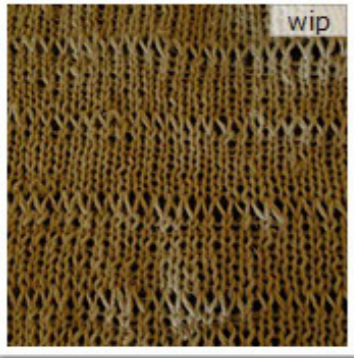

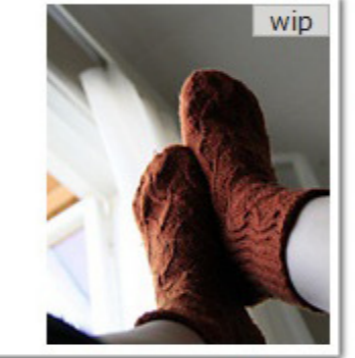

Uuteen neuleeseen tarttuminen voi olla vaikeaa. Lankoja ja materiaaleja olisi tarjolla, mutta aloittaminen on vaikeaa. Ehkä vika onkin nykyaikaisissa ohjeissa. Onko niitä liian vaikea lukea? Välillä tuntuu, että vaikka olisi neulonut jo melko paljon, lukenut ohjeita ja soveltanut omin päin, ei silti osaa lukea ohjetta. Tai sitten ohje on kirjoitettu liian vaikeasti. Vaikeuksia tuottaa välillä tarkkanäköisellekin lukea pientä tekstiä lehden sivulta. Katse hyppää riviltä toiselle ja hetken päästä neuleeseen onkin ilmestynyt jotakin kummallista. Mitä sitten ovat kaikki kummalliset merkinnät ja lyhenteet? Voisiko tekstin kirjoittaa selkeästi ilman lyhenteitä ja tähtiä selkeillä kuvilla avustettuna?

Lehdissä ongelmana onkin varmasti rajoitettu tila, mitä ohjeille on annettu. Ohje pitää saada mahdollisimman pieneen tilaan ja lyhyesti selitettyä. Ohjetta lyhentäessä tapahtuu usein kuitenkin niin, että ohjeesta tulee vaikeaselkoinen. Ohjeissa käytetyt lyhenteet tuntuvat varmasti käsittämättömiltä, jos neulomien on vierasta. Neulekirjoissa ohjeet ovat joskus selkeämpiä, varsinkin jos työvaiheita on selkiytetty valokuvien ja piirroksien. Kuvista on helpompi lukea, mitä neuleessa on tehty. On myös helpompi käsittää miten tuote muodostuu, jos siinä on useampia kappaleita. Kuviiin voi myös selkeästi merkitä kappaleiden mittasuhteet.

- projects
- stash
- queue
- favorites
- friends
- groups & events
- needles & hooks
- library
- message box
- blog posts
- contributions
- purchases

add project All projects Search

<p>Säärtä myötäillen</p> <p>100% <input type="text"/> ❤️ 1</p>	<p>Musta metsä -neuletakki</p> <p>100% <input type="text"/></p>	<p>Langanpätkishuivi</p> <p>100% <input type="text"/></p>	<p>Kaulalle punoen</p> <p>100% <input type="text"/></p>	<p>Kool it</p>
<p>Bolero</p> <p>100% <input type="text"/></p>	<p>Vihreä kevätpäiväntasaushuivi</p> <p>100% <input type="text"/></p>	<p>Bolero</p> <p>100% <input type="text"/></p>	<p>Tulessa</p> <p>100% <input type="text"/></p>	<p>Vohvelit</p> <p>❤️ 2</p>
<p>Kerttu-sukat</p> 	<p>Kiskot-pitsisukat</p> 	<p>Käärmelapaset</p> 	<p>Korvat läpällä</p> 	<p>Nurin nar</p>

6.2 Nettineulonta

Netissä neulomisella on oma maailma. Neulesivustoja on netissä valtavat määrät. Jos kielitaito riittää ulkomaalaistenkin ohjeiden seuraamiseen, on ohjeiden tulva loputon. Sivustoilla voi tutustua muiden neulomiin tuotteisiin ja laittaa omat työnsä esille. Monille se onkin tärkeä kanava näyttää muille mitä on neulonut ja samalla jutustella samanhenkisten ihmisten kanssa. Netistä löytyy myös ohjeita, jos jokin tekniikka on unohtunut tai jos haluaa tutustua aivan uuteen tekniikkaan. Ohjeita löytyy sanallisena tai sitten vaikka videona vaihe vaiheelta.

Yksi netin neuleihmemaista on www.ravelry.com. Sivustolle kirjaututtuaan löytää itsensä miljoonan muun neulomisesta innostuneen joukosta. Sivulla pääsee tutustumaan muihin ihmisiin keskustelemalla muiden neulomiseen hurahtaneiden kanssa. Sivustoilta on helppo etsiä ohjeita johonkin tiettyyn tuotteeseen. Ohjeita löytyy niin ilmaisena kuin maksullisena. Ohjeet ovat peräisin joko neulelehdistä tai sitten ne ovat muiden neulojien kehittämiä. Sivuja selatessa eksyy myös helposti neuleblogeihin tai muihin aiheeseen liittyviin sivustoihin.

Kuva 14. Kuvakaappaus ravelry.com sivustolta.

Bloggaaminen on yksi neulojien tärkein työväline. Omia tuotoksia halutaan esitellä ja saada kommentteja muilta samanhenkisiltä ihmisiltä. Netin kautta myös järjestetään neulomistapahtumia. Eri paikkakunnilla kokoontuu neulojia neulomaan ja rupattelemaan yhdessä. Neulomisella on siis sosiaalistava merkitys. Netin kautta myös järjestetään lankavaihtoja, joissa harrastajat vaihtavat joko lankoja omista varastoista tai ostavat tietyllä summalla lankoja toiselle. Vaihdon "emäntä" jakaa kullekin osallistujalle parin, jolle on tarkoitus lähettää vastaanottajan mieltymyksiä vastaava paketti. Usein paketit sisältävät jotakin lankaa, neuleohjeita, työvälineitä ja mahdollisesti jotain pientä naposteltavaa. Kokonaisuudessaan neulominen voi siis olla hyvinkin sosiaalinen harrastus, vaikka varsinainen neulominen tapahtuisikin yksin sohvan nurkassa.

Mielenkiintoista olisi kokeilla miten neulominen, netti ja ikäihminen voitaisiin yhdistää palvelukeskuksissa. Irja Korhonenkin on harkinnut emalivärien tilaamista netin välityksellä, kun siihen on mahdollista saada apua. Samaa voisi kokeilla myös neulomisharrastuksen yhteydessä tilaamalla lankoja netin kautta. Miksi ei ohjeitakin voitaisi tulostaa yhdessä palvelukeskuksessa kaikkien ihmeteltäviksi.

7. Ideointi

Tuotteita suunnitellessa mietin eri tuotevaihtoehtoja. Mielessä pyörivät sukat, lapaset, huivit ja muut vastaavat pienemmät tuotteet. Nämä tuntuivat kuitenkin sellaisilta, joiden ohjeita löytyy joka paikasta. Tuotteissa piti olla jotakin uutuusarvoa ikäihmisten silmissä, eikä vain jonkin vanhaan ohjeen uudistamista. Halusin tuoda ohjeisiin jotain omaa sekä mallissa, että neulontatekniikaltaan.

Ideoinnin alkuvaiheessa selailin alan kirjoja ja lehtiä. Pääasiallinen ideoiden lähde oli kuitenkin netti. Nettiä selatessa vain tuntui, että kaikki on jo keksitty. Nykyään neulominen onkin enemmän ideoiden poimimista eri lähteistä ja sitten tekniikoiden ja ideoiden yhdistämistä.

Tuotteita suunnitellessa oli vaikeaa määritellä mitä voi olettaa ikäihmisten jo osaavan. Toki olisin voinut tehdä ohjeet perin pohjin, alusta alkaen, mutta sekään ei olisi ollut mielekästä. Täytyi siis päättää, että tekijä osaa neulonnan perusasiat. Teemaksi syntyi se, että neulova ikäihminen osaa jo neuloa villasukkan ja pystyy soveltamaan sen eri vaiheita muihin tuotteisiin.

Kuvat 16-19. Ideoidessa kokeiltuja neulepintoja; palmikkoja ja pitsineuleita.

Suunnitellessa törmäsin siihen, että voisinko suunnitella tuotteisiin palmikoita, pitsejä tai muita erikoisempia pintoja. Toki näistäkin löytyvät ne helpommat vaihtoehdot joten päädyin siihen, että jos tuotteessa on jotakin erityisempää, on se melko yksinkertaisesti toteutettavissa. Hyvillä ohjeilla sitä tietysti oppisi tekemään mitä vain.

Halusin, että neuleet olisivat vaikeusasteeltaan eritasoisia. Päädyin kahteen tuotteeseen, kaulakoruun ja boleroon. Valitsin nämä siksi, koska ne täydentävät toisiaan. Niitä voi käyttää yhtä aikaa tai erikseen. Kaulakoru on melko pieni neulottava ja sopii aloittelijallekin. Bolerossa on taas jo paljon enemmän haastetta jo kokonsakin tähden. Suuremman työn tekeminen saattaa olla haaste muistiongelmalliselle tai jos painavamman työn pitelemine on hankalaa. Ratkaisuksi siihen, että boleron kokoista työtä ei jaksakaan kannattaa käsissään, voi syliin työn alle nostaa vaikka tyynyn. Kaulakorussa palmikkokerroksien tekeminen taas ei ole niin tarkkaa, vaikka välillä sileitä kerroksia tulisinkin liikaa.

Palmikko muodostui tuotteiden päätteeksi. Sekä

Kuva 20. Vadillinen neulekokeilutilkkuja ja valmistunut sukka.

kaulakoru, että bolero sisältävät palmikkoa. Koru koostuu oikeastaan kokonaan vain palmikon muodostamasta ketjusta.

Innostuin tutustumaan myös palmikkojen ohjaamana irlantilaisneuleisiin, joissa palmikot ovat pääasiassa. Palmikkopaitoja kutsutaan myös kalastajanpaidoiksi tai viikinkipaidoiksi. Kaikissa näissä on tyypillistä palmikon monipuolinen käyttö. Elsebeth Lavoldin kirjasta Viikinkineuleet (1999) löysin paljon inspiraatiota. ”Viikinkien kuviomaailmassa eri tavoin risteilevät nauhat ovat tyypillisiä. Tyylitellyt eläinkuviot sekoittuvat punoksiin niin ettei niitä välttämättä edes huomaa.” Omissa suunnitelmissa käytin kuvioita inspiraationa, mutta lopulta ajatuksia oli yksinkertaistettava.

Ikäihmisille palmikko on luultavasti tuttu asia neulonnassa, vaikka sitä itse ei olisi neulonutkaan. Palmikko on myös loppujen lopuksi melko yksinkertainen toteutettava. Muistiongelmallisellekin palmikko on helpompi neulottava kuin esimerkiksi pitsineule, koska se erottuu neuleesta niin hyvin, että sitä on vaikea ohittaa.

Kuva 21. Viikinkineuleet-kirjan inspiroimana syntyneet palmikkolapaset.

Materiaaleista

Neulesuunnittelussa tuntuu olevan se ongelma, että vaihtoehtoja on liikaa. Innostuin suunnitellessa kokeilemaan monia eri pintoja ja eri lankoja. Tein kokeilua omasta kaapistani löytyneistä langoista. Lankakaupassa olin taas aivan ihmeissäni siitä, mitä lankaa mihinkin tuotteeseen käyttäisin, koska vaihtoehtoja oli niin monia. Kokeiluissa käytin mm. Novitan Luxus Alpakkaa sekä Regian Hand-dye Effect -lankoja. Värien suhteen tiedän olevani liian nirso, vaikka tässä tapauksessa halusinkin elää yli omien rajojeni. Kun en ollut tekemässä tuotteita itselleni tai kenellekään tietylle henkilölle, ei kenenkään värimieltymyksiä tarvinnut miettiä.

Ajattelin tuotteiden käyttömukavuutta ja töiden kuvauksellisuutta. Tärkeää oli, että valittu lanka olisi helppo neuloa, hyvä pitää ja tuotteena kestävä. Liian usein olen törmännyt kutittaviin pipoihin tai huiveihin, joten en halunnut sitä ongelmaa. Pelkkää lampaanvillaa sisältävä lanka kutittaa helposti, toisin kuin esimerkiksi merinovillalanka kuten Dropsin Merino Extra Fine -lanka.

Kuva 22.

Materiaalien kokeilua käytännössä. Schachenmayr Alpaka on 100 prosenttista perulaista alpakkalankaa.

50g=100m Puikot nro 3-4.

Kuvatessa tuotteesta tulee erottua neulepinta selkeästi ja tuotteen piti olla näyttävä. Tärkeää on myös se, että tuote houkuttelee neulomaan ja on väreiltään sellainen, ettei se työnnä ketään pois ohjeen luota.

Lankojen valinnassa ajattelin myös lankojen saatavuutta. Lankakaupat ovat nykyään Suomessa melko harvinaisia. Jos olisin lähtenyt ajatuksesta, että valitsemieni lankojen tulisi olla kaikkien saatavilla, en olisi voinut käyttää kuin Novitan peruslankoja. En kuitenkaan halunnut lähteä siihen, koska se olisi rajannut suunnittelua paljon. Toisaalta en myöskään halua korostaa Novitan asemaa lankamarkkinoilla, vaan pikemminkin innostaa löytämään myös muita lankavaihtoehtoja.

Kuva 23.

Neulottavana Regian Hand-dye Effect -lanka.

70% villaa, 25% polyamidia, 5% polyakryyilia,

100g=420m, puikot nro 2-3.

8. Palmikolla-koru

Koruajatus lähti aikaisemmin toteuttamastani työstä. Olin vastikään neulunut korun, jonka ohjeen oli löytänyt Olgajazzy-blogista. Ohjeessa opetetulla tekniikalla sai hyvin helposti aikaan näyttävää pintaa. Lähtökohta oli hyvä lähteä suunnittelemaan korua. Neuleen mahdollisuudet koruna ovat mielenkiintoiset. Tutkin netin kautta neulottuja koruja. Yllätyin siitä miten suosittuja ne ovat. Materiaalejakin oli näissä koruissa käytetty monipuolisesti. Lankojen sijasta on saatettu käyttää vaikkapa rautalankaa.

Koru on sopiva tuote neulottavaksi aloittelijalle tai tekniikkaa muistelevalle. Tuotteessa on mielenkiintoista se miten arkinen tekniikka on yhdistetty jopa juhlaan tuotteeseen. Neulottu koru tuntuu siltä, että sitä voi käyttää niin arjessa kuin juhlassa. Luulen monenkin ikäihmisen innostuvan tästä tutun tekniikan ja tuotteen yhdistämisestä.

Kuva 24. Vihreän korun olen neulunut Olgajazzy-blogin Cable Braided Necklace -ohjeen mukaan.

Kuva 25. Internetistä löytämiäni inspiroivia monenkirjavia koruja.

Halusin pitää suunniteltavan korun melko yksinkertaisena. Sen tuli olla sellainen, että sillä olisi helppo piristää arkiasua. Hain jotain yksinkertaista tekniikkaa, jolla saisin aikaan mielenkiintoista pintaa. Idea palmikosta syntyikin melko kivuttomasti ja jo ensimmäisessä kokeilussa näin, että ideani toimi.

Vaikeampaa olikin sitten päättää se miten koru kiinnitetään. Periaatteessahan koru voidaan vaikka ommella päistään yhteen, jos se on niin pitkä, että sen voi kieputtaa kaulaan. Päädyin kuitenkin siihen, että ohjeessa on hyvä olla tälle vaihtoehto, jos joku haluaa tehdä rannekorun, taikka sitoa korun tiukemmin kaulaan. Päädyin tekniikkaan, jossa korun toiseen päähän neulotaan sileää neuletta noin kymmenen senttiä, joka voidaan sitoa toisessa päässä olevaan lenkkiin. Tämä ei ehkä ole tyylikkään vaihtoehto, mutta sopii mielestäni muuhun ilmeeseen ja on vaikeusasteeltaan sama kuin korukin.

Kuva 26. Suunnittelemani Palmikolla-koru kokeiluvaiheessa. Maxi-virkkauslanka merseroitua 100 prosenttista puuvillaa. 100g=650m, puikot 2 mm

Suunnittelemani koru on moneen muuntautuva. Sitä voi pitää rennosti kaulassa kieputettuna muutaman kerran tai tiheämpänä kaulan ympärillä. Miksei sitä voisi rannekorunakin käyttää tai solmia hiuksiin. Tekniikaltaan korun valmistus on melko yksinkertainen, vaikka se voi aluksi näyttää vaikealta. Koru myös valmistuu kokonaan neulottaessa, sitä ei tarvitse jälkikäteen viimeistellä, korkeintaan kiinnitysmekanismi on ommeltava.

Korua materiaaleja miettiessäni ja kokeillessa totesin, että erilaisilla langoilla samalla ohjeella saa aikaan monen näköisiä koruja. Ohjeessa halusin esitellä myös eri vaihtoehtoja korusta, joten neuloin kaksi mallikappaletta.

Toisen olen toteuttanut Gjestalin Maxi merseroidusta puuvillalangasta. Tästä langasta neulomalla koru on kapeampi ja keveämpi. Väriksi valitsin punaisen, koska se on helppo väri heikkonäköiselle kirkkautensa takia. Väri on myös energinen ja antaa ilmettä käyttäjälleen.

Kuva 27. Mallikappale valmistumassa. Schachenmayr Catania 100-prosenttista merseroitua puuvillaa 50g / 125 m, puikot 2,5 - 3,5 mm

Toisen korun neuloin valkoisesta Schachenmayr Catania langasta. Näin neuleesta muodostui paljon paksumpi ja jämekämpi. Tämä paksumpi lanka pysyy paremmin käsissä, jos puikkojen hallinnassa on ongelmia. Valkoinen väri oli ikäihmisten neulomisharrastusta ajatellen huono valinta, koska valkoista on hankala neuloa, kun silmukat eivät erotu toisistaan. Päädyin kuitenkin tähän väriin, koska se raikastaa muiden ohjeiden värivalikoimaa ja toimii kuvattaessa hyvin. Valkoinen väri saattaa olla helpompi lähestyttävä kuin esimerkiksi punainen, joka voi olla jonkun mielestä jopa hyökkäävä. Valkoinen koru huokuu enemmänkin juhlavuutta.

Korun kuvaaminen mallin päällä oli haastavaa. On vaikea saada erottumaan palmikko selkeästi kuvissa, koska neule on eläväpintainen ja liikkuu helposti. Lähikuvissa palmikko erottuu hyvin. Mallikuvissa halusin esittää korun eri käyttömahdollisuuksia. Kuvien pohjalta neuloja voi innostua tekemään erilaisia ja erivärisiä koruja ja yhdistelemään niitä vapaasti. Tunnelmaltaan kuvat ovat hyvin rentoja ja iloisia.

Kuvat 28-29. Kuvia tuotteiden kuvauksista ohjeita varten.

9. Takkatuli-bolero

Vaikeampana suunnittelutyönä oli bolero. Visioni siitä millainen boleron tulisi olla, oli selkeä. Halusin sen lämmittävän tekijäänsä kylminä talvi-iltoina, vaikka uusia neuleita neuloessa. Sen tuli olla rento ja mukava kotivaate. Bolero tuntui hyvältä vaihtoehdolta tässä yhteydessä, koska ajattelen sen olevan tarpeellinen vaate ikäihmisen näkökulmasta katsottuna, kun aikaa vietetään paljon mahdollisesti viileissä oleskelutiloissa.

Ongelmana oli se, että tuotteen tuli olla mahdollisimman yksinkertaisesti neulottava. Olin nähnyt vaikka minkälaisia boleroita, mutta halusin tietenkin luoda aivan omanlaiseni mallin. Useissa malleissa neulos peitti vain käsivarret, olat ja yläselän. Halusin ehdottomasti neulosta myös vartalon etupuolelle. Halusin myös välttää sivusaumat, jotta työ pysyisi mahdollisimman yksinkertaisena.

Palmikolla korun jälkeen lähdin jatkamaan palmikko-teemaa. Erilaisten palmikkokokeilujen jälkeen päädyin kennoneuleeksi kutsuttuun palmikkoon. Palmikko muistuttaa hunajakakkoa, josta se on nimensäkin saanut. Palmikon neulominen vaatii keskittymistä ja on itsessään jo hyvin näyttävä, siksi bolero on muuten hyvin yksinkertainen.

Piirtelin malleja ja tutkin netistä löytämiäni boleroita. Kokeilin tuoteidea kankaasta taittelemalla, koska se oli nopein ja helpoin keino nähdä toimiko ideani. Idea oli kokeiltava myös käytännössä neulomalla, jotta idea selkiytyi. Kokeilulangaksi valitsin 100-prosenttisen villalangan Novita Florican, jonka puikkosuositus on 3-3,5. Nopeasti kuitenkin huomasin valinneeni aivan väärin, koska lanka oli aivan liian ohutta. Neulottava tuote ei kuitenkaan saanut viedä liikaa aikaa, jotta sen uskaltaisi toteuttaa hitaampikin neuloja.

Valitsin boleroon Schachenmayr Alpaca 100 prosenttista alpakkalankaa, joka sopi tuotteeseen lämpimyytensä ja pehmeytensä takia. Lanka ei ole kovinkaan tiukkakierteistä, mutta pysyy neulottaessa hyvin koossa. Neulomisen pitäisi siis olla ikäihmisellekin vaivatonta.

Aiempaan kokeiluun verrattuna ohjetta piti muokata neuletiheydeltään ja joustinneuleeltaan. Vaikka tämän alpakkalangan puikkosuositus on nro 3-4 puikot, ei tähän tuotteeseen ja omaan käsialaani tämä suositus sopinut lainkaan. Kokeilujen pohjalta huomasin, että joustinneuleessa ja sileässä neuleessa on käytettävä eri puikkokokoa. Päädyin siis neulomaan puikoilla nro 5 ja 6. Näillä puikoilla saadaan hyvin ilmavaa neuletta.

Kuvat 30.

Boleron ideointia internetistä löytyneiden kuvien pohjalta.

Väriksi valitsin tumman oranssin. Oranssi toimii hyvin neulomisen vaihekuivissa näkyvyytensä takia, ja on myös selkeä väri heikkonäköisenkin neulottavaksi. Mallikuvistakin tuli hyvin iloisen värisiä. Takkatuli-nimitys bolerolle syntyi värin perusteella. Nimi sopii myös alkuperäiseen ideaani siitä, että boleroa pidettäisiin kotona takkatulen ääressä.

Bolerokokeiluja sainkin lopulta tehdä todella monta. En tosin tehnyt kokonaisia tuotteita vaan kokeilin silmukoiden lisäämistä moneen otteeseen samaan kappaleeseen välillä purkaen ja taas uudelleen neuloen. Vaikeimmaksi asiaksi osoittautui silmukoiden lisääminen hihaan. Ongelmana oli se miten saisin lisäyksistä tarpeeksi selkeät ja ohjeet ymmärrettäviksi. Olisin halunnut neuloa hihat suljettuna neuleena, jolloin viimeinen ompeluvaihe olisi jäänyt pois.

Kuva 31. Novitan Florica-langasta tehty bolerokokeilu puolessa välissä.

Suljettuna neuleena neulottaessa silmukoiden lisääminen siististi tuntui aivan mahdottomalta. Silmukoita olisi pitänyt lisätä pitkällä matkalla, mikä olisi jotenkuten onnistunut, sotkien kuitenkin hihan joustinneuleen. Tässä vain ongelmana oli se, että tällaisen työskentelytavan neuvominen ohjeessa olisi mennyt mielestäni liian vaikeaksi. Oikean silmukoiden lisäämis- ja kaventamiskohdan osoittaminen olisi ollut erittäin vaikeaa. Ohjeen ymmärrettävyys olisi hankaloitunut.

Jossain vaiheessa alkoi iskeä epätoivo kun olin jo viikon neulonut ja vuoroin purkanut boleroa. Siihen asti olin neulonut boleroa oikeasta hihasta vasempaan. Kokeilin myös aloittaa neulomista niin, että olisin neulonut takaa eteen, eli selkäpuolelta aloittaen siten, että hihat olisivat muodostuneet samalla. Sain kuitenkin vielä inspiraation kokeilla sitä, etten tekisikään hihoja suljettuna neuleena. Viimein sain kokeilun onnistumaan ja vaate alkoi muistuttaa sitä mitä olin ajatellutkin. Lopullinen bolero valmistuikin sitten melko kivuttomasti, kunhan olin ensin ratkaissut työvaiheiden ongelmat.

Kuva 32. Kokeilu silmukoiden lisäämisestä olkapäällä.

Boleron työvaiheet

Boleron ohjeistamista ja neulomista helpottaakseni kehittyi ajatus siitä, että tuotteen työvaiheiden tulisi olla jo tuttuja tekijälle, jotta työskentely olisi helpompaa. Boleron neulomisvaiheet muistuttavat perinteisen villasukkan työvaiheita. Villasukka on ikäihmisillekin varmasti se tunnetuin neulottu tuote.

Sukan työvaiheet ovat moninaiset. Kokonaisuudessaan villasukka neulotaan yleensä sukkapuikoilla, eli viidellä puikolla suljettuna neuleena. Suljettuneule tarkoittaa sitä, että neule valmistuu tehdessä, eikä sitä tarvitse jälkikäteen ommella kasaan paloista, niin kuin tasoneule täytyy. Sukassa on viisi vaihetta; varsi, kantapää, kiilakavennukset, jalkaterä ja kärkikavennukset. Suunnittelin boleron jossa toistuvat useat villasukkan vaiheet, sileäneule, joustinneule, silmukoiden poimiminen ja kavennukset.

Ensimmäisenä sukassa neulotaan varsi joustinneuleena. Joustinneule pitää sukan paremmin jalassa ja muotoutuu hyvin boleron hihassakin. Joustinneuletta voi helposti varioida mielensä mukaan, neulomalla joustinneuletta

Kuvat 33-34. Boleron hihassa on käytetty samaa tekniikkaa kuin sukan varressa. Hiha kavennetaan samoin kuin sukkaa kavennetaan kantapään jälkeen.

erilevyisenä tai kiertämällä silmukat. Näissä töissä erona on se, että sukanvarsi neulotaan suljettuna neuleena, kun taas bolero neulotaan tasona.

Kuten villasukassa bolerossakin poimitaan silmukoita. Bolerossa silmukoiden poimiminen on melkein viimeinen vaihe kun aloitetaan nauhojen neulominen. Työn etureunasta poimitaan tällöin kaikki silmukat, jotka nauhojen neulomiseen tarvitaan. Silmukoiden poimiminen voi olla vaikeaa ja sitä harvemmin neuvotaan missään sen tarkemmin.

Kantapään jälkeen kavennetaan silmukoita, jotta jalkaterästä tulisi sopivan kokoinen. Kavennuksia tarvitaan myös suunnittelemani bolerossa toisen hihan kaventamisessa. Sukassa kavennuksien tulisi muodostaa selkeät linjat, kun taas bolerossa pyrin siihen, ettei niitä juuri huomaisi. Siksi kavennukset on piilotettu työn reunoille, toisin kuin sukassa ne ovat näkyvillä. Kun boleron hihat ommellaan jäävät levennykset ja kavennukset hihan alapuolelle piiloon.

Sukan yksinkertaisin vaihe on jalkaterän sileäneule. Bolerossa sileää neuletta tarvitaan olkapäillä, jolloin neulotaan sileää neuletta, paitsi kennoneuleen kohdalla.

10. Ohjeiden rakentaminen

Tavoitteena oli laatia neuleohjeista selkeä kokonaisuus. Molemmat tuotteet, Palmikolla-koru ja Takkatuli-bolero, täydentävät toisiaan. Näin niistä oli luonnollista tehdä yhtenäinen ohjepaketti. Työllä on selkeä yhtenäinen ulkoasu. Muoto rakentui vaihekuvien pohjalta. Ohjepaketin neliömuotoon mahtuu nyt hyvin aina kolme vaihekuvaa selityksineen. Aukeamalle saa hyvin koottua kunkin asiakokonaisuuden. Kokeilin myös pitkulamuotoa ja tavallisen tulostupaperin kokoista ohjetta. Nämä eivät kuitenkaan miellyttäneet silmää, ja kuvien asettelu vaikutti hankalalta. 20x20 cm kokoista vihkoa on helppo käsitellä. Vihko on sidottu kierteillä, jolloin neuloessakin on helppo kääntää esille tarvittava sivu.

Tuotteita kuvatessa hain rentoa ja kotoista tunnelmaa, eli samanlaista tunnelmaa kuin toivon tuotteiden välittävän. Malliksi sain Veera Salokankaan, joka toi kuviin iloisen ja reippaan luonteensa. Kuvissa hahmottuu hyvin boleron malli ja yksityiskohdat. Neulomistunnelmaa on kuvissakin, kun mallin kädessä vilahtavat sukka puikot.

Ohjetta kirjoittaessa oli selvää, että kaikista vaiheista tehdään selkeä oma kokonaisuutensa. Tämä on tärkeää, etteivät työvaiheet sekoitu ja, että ohjeesta on helppo seurata juuri sitä työvaihetta mitä ollaan neulomassa.

Neulomisen vaihekuvat ovat tärkeässä osassa ohjeissani. Vähänkin epäselvän asian halusin selvittää kuvilla, jotta neulojan ei tarvitsisi etsiä ohjeita silmukoiden kaventamiseen tai muuhun vastaavaan muista lähteistä. Tämä helpottaa kokemattomampaa neulojaa huomattavasti. Kuvien halusin olevan melko suuria, jotta työvaiheet erottuvat selkeästi, eikä niitä tarvitse heikkonäköisen tihrustella.

Väreiksi taittoon valitsin ruskeaa, keltaista ja punaista. Värit valikoituivat pitkälti valokuvien ja tuotteiden perusteella, jotta ulkoasusta tuli yhtenäinen. Fontit valitsin luettavuutta ajatellen. Fonttikoko on hieman tavallista suurempi, jotta ikänäköinenkin sen näkisi lukea. Tämä on tietysti liian pientä todella heikko näköiselle, mutta tälle kohderyhmälle täytyisi rakentaa aivan oma ohjeensa isompine kuvineen ja teksteineen.

Neuleohjeita tehdessä on jatkuvasti ajateltu ikäihmisiä ja sitä miten ohjeet olisivat mahdollisimman sopivia monentasoisille neulojille. Ohjepaketissa ei kuitenkaan millään muotoa nosteta esille sitä, että ohjeet on suunnattu juuri ikäihmisille. Se tuntuu turhalta, koska kuka tahansa voi neuloa näiden ohjeiden pohjalta. Jonkun mielestä voisi olla loukkaavaakin, jos iäkkäämmille täytyy tehdä omat neuleohjeensa.

Aloittaminen

Tämä ohje on sovellettu Schachenmayr Catania -langalle.

Luo kymmenen silmukkaa. Neulo sileää neuletta 11 kerrosta. 12. kerros on palmikkokerros.

Neulo nurjalla puolella näin:

Nosta ensimmäinen silmukka oikein neulomatta, neulo yksi oikein, 6 nurin ja vielä kaksi silmukkaa oikein.

Neulo oikealla puolella näin:

Nosta ensimmäinen silmukka nurin neulomatta, neulo yksi nurin, 6 silmukkaa oikein ja 2 silmukkaa nurin.

□ = Oikein
■ = Nurin

—Nosta kolme apupuikolle työn eteen, neulo kolme oikein ja neulo apupuikon silmukat oikein.

Voit neuloa korusta haluamasi mittaisen. 190 cm:n pitkä koru ylittää löyhästi kolme kertaa kaulan ympärille.

Käsikoruksi käy 100 cm:n pituinen koru

Oikea hiha

Bolero aloitetaan oikeasta hihasta joustinneuleena. Hihat neulotaan puikoilla nro 5.

Luo S-koko 50
M-koko 62
L-koko 74 silmukkaa.

Aloita seuraava kerros neulomalla 2 nurin, 2 oikein

S-koossa kaksi kertaa
M-koossa 4 kertaa
L-koossa 6 kertaa

Neulo 2 silmukkaa nurin ja 16 oikein. Näillä 16:sta silmukalla neulotaan kenoneuletta.

Neulo sitten 2 nurin, 2 oikein
S-koossa 6 kertaa
M-koossa 7 kertaa
L-koossa 8 kertaa

Jatka joustinneuletta seuraavilla kerroksilla. Neljän kerroksen jälkeen aloitetaan palmikkoneule niillä 16:sta silmukalla, jotka on tähän mennessä neulottu sileänä neuleena. Palmikon ohje seuraavilla aukeamilla.

Jokaisen kerroksen alussa nosta ensimmäinen silmukka neulomatta, jotta reunasta tulee tasainen. Ohje s. 6-7.

19

Silmukoiden lisäykset kaunnaa tehdä ensimmäisen ja toisen silmukan väliin, jotta reuna säilyy siistinä.

1. Nosta lankalenkki ensimmäisen ja toisen silmukan välistä.
2. Neulo lankalenkki oikein.

Hihan leventäminen:

Hihaa levennetään jokaisella oikean puolen kerroksella koko hihan pituudella. Molempin reunoihin lisätään silmukka reunimaisen ja toisen silmukan väliin, nostamalla lankalenkki silmukoiden välistä ja neulomalla se oikein.

Reunoissa lisätyt silmukat neulotaan joustinneuleen mukaisesti. Neulo hihasta 40 cm mittainen.

Kuva 35. Neuleohjepaketin sivuilta.

10.1 Palmikolla-ohje

Korun neulominen on melko yksinkertaista, joten ohjekin on melko lyhyt. Isoin asia siinä oikeastaan on palmikon neuvominen. Halusin kuvata palmikon kaikki vaiheet yksityiskohtaisesti. Palmikkohan on peruspalmikkoa, joka kiertyy joka kerran aina samaan suuntaan. Näin sen tekeminen on helppoa, koska sama palmikkokerros toistuu tietyin väliajoin.

Molempien ohjeiden alkuun halusin sanoa muutaman ajatukseni tuotteista. Lisäsin ohjeiden oheen myös vinkkejä neulomiseen ja vaihtoehtoja tuotteiden muokkaamiseen omanlaisiksi.

Halusin nostaa Palmikolla-ohjeeseen myös sen miten nostetaan silmukka neulomatta. Tämä on oleellinen asia useimmissa neuleissa, mutta villasukassa sitä harvemmin tarvitsee osata. Yllättäen tämä olikin melkein vaikein asia neuvoa. Varsinkin nurjan silmukan neulomatta jättäminen tuntui erittäin vaikealta kuvata siten, että ohje olisi yksiselitteinen.

Ohjetta tehdessä mietin, miten oikeiden ja nurjien silmukoiden vaihtelun selittäminen olisi helpointa. Sanallisesti se onnistui mielestäni melko hyvin, mutta neuleharrastajan palautteen perusteella ymmärsin, että

mallineule olisi myös hyvä tehdä kaaviona. Mallineule osoittaa neuleessa jonkin osuuden, joka yleensä toistuu työssä useamman kerran. Neulojien keskuudessa on yksilöllistä se miten kukin ohjeita lukee; toiset pitävät enemmän sanallisista ohjeista ja toiset kaaviokuvista. Nyt ohjeessa on siis sekä sanallinen teksti, että kaavio, joten tekijä voi valita mielensä mukaan.

Mietintää aiheutti usein myös se, että missä järjestyksessä asiat kannattaa esittää. Palmikon kohdalla oli ainakin vaikea ajatella sitä, kerronko heti alussa miten pitkä työstä kannattaa neuloa vai kerronko sen vasta palmikonneulomisohjeen jälkeen. Yritin noudattaa sitä järjestystä kuin neuloessakin ohjetta tarvitaan. Oleellista olisi kuitenkin, että neuloja lukisi ohjeen kokonaan ennen aloittamista. Näin neuleen vaiheista saisi selkeämmän kuvan ja neulominen helpottuisi.

Kokosin ohjeen alkuun lankavaihtoehtoja, joista tuote voidaan neuloa. Valitsin muutaman ohuemman ja paksumman langan, joista kaikista tulee hieman erilainen lopputulos. Vaihtoehtoina on Novitan virkkaus- ja neulelankoja, sekä muutama muu puuvillalanka.

10.2 Takkatuli-ohje

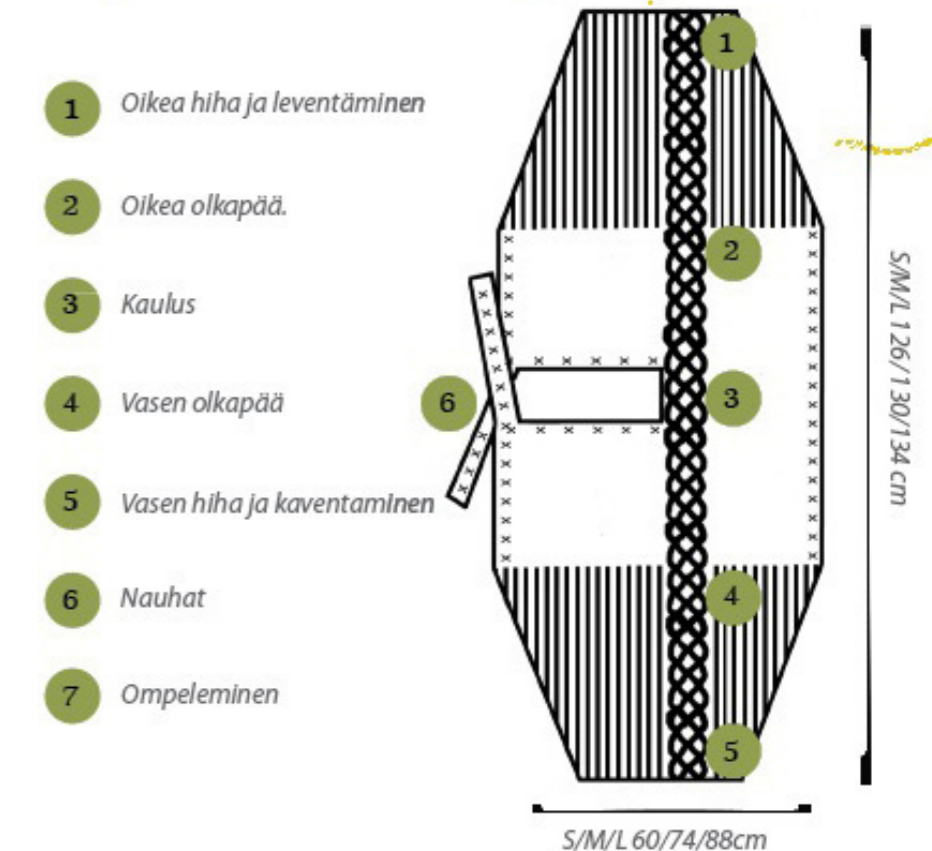
Piirsin bolerosta kaavakuvan hahmottamaan neulomisjärjestystä ja tuotteen muotoa. Bolero ei ole muodoltaan helpoin hahmotettava tai puettava, joten tämän kaavakuvan pitäisi helpottaa siinä. Toistin kaavakuvaa useassa vaiheessa värittämällä kyseessä olevan kohdan, jotta neuloja voi helposti seurata mitä vaihetta kulloinkin ollaan neulomassa.

Ohjeeseen valitsin useamman lankavaihtoehdon. Mukana on lankoja usealta valmistajalta. Materiaaleiltaan langat ovat hieman poikkeavia, mutta kaikkien pitäisi toimia tuotteessa yhtä hyvin. Mukana on alpakkaa, merinovillaa, ja Rowanin lankaa, jossa on sekä puuvillaa, että lampaanvillaa.

Boleron ohjeessa villasukkan vaiheita ei nosteta esiin, vaan oletetaan tekijän osaavan yhdistää jo tuttu tekniikka tähän uuteen tuotteeseen. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että oletetaan neulojan osaavan mm. termit sileäneule ja joustinneule. Neuloja myös osaa jatkaa itsenäisesti joustinneuleen neulomista ilman tarkempia selityksiä.

Kuva 36. Boleron työvaiheet ja kaavakuva.

Työvaiheet ja mitat:

11. Kokonaisuuden pohdinta

Kokonaisuudessaan opinnäytetyö on ollut iso projekti. Työn taustalla toimiva Palvelumuotoilua ikääntyville -projekti antoi hyvät lähtökohdat lähteä toteuttamaan tätä opinnäytetyötä. Tässä työssä pääsin yhdistämään oman rakkaan harrastukseni, neulonnan ja tämän projektin. Jatkossa toivon saavani ohjeet käyttöön johonkin palvelukeskukseen. Toivoisin saavani ohjeista myös palautetta suoraan kohderyhmältä, koska tähän opinnäytetyöhön se ei kuulu. Kuvilla on raportissani tärkeä merkitys niin informaation kannalta kuin visuaalisestikin. Pyrin selventämään kirjoittamiani asioita kuvilla.

Opinnäytetyötä tehdessäni olen oppinut järjestelmällisyyttä, vaikka opinnäytetyö ei ole aina edennytkään järjestelmällisesti. Työn tallentaminen on myös kehittynyt, kun omaa työskentelyä on pitänyt dokumentoida.

Kokonaisuuden hallinta on tässä työssä ollut vaikeaa. Työ on hyvin monipuolinen ja siinä on monta osa-aluetta, joita on pitänyt hallita samanaikaisesti. Välillä olen tässä epäonnistunutkin. Ongelmia oli myös työn rajaamisessa. Vaikeaa on myös määrittää se, mikä työssä on tärkeintä. Välillä painotin työskennellessä vääriin asioihin.

11.1 Neuleet

Neuleiden suunnitteluprosessi oli se osuus, joka työssä vei eniten aikaa. Jälkikäteen ajateltuna olisin voinut tiivistää suunnittelua päättämällä alussa tarkemmin mitä olin tekemässä. Nyt kokeilin liikaa eri tekniikoita ja tuotteita, enkä saanut päätöksiä aikaiseksi. Toki luova prosessi vaatii oman aikansa. Kokeiluja tuli tehtyä valtavasti, mikä tietysti auttaa omassa oppimisessa.

Valmistuneisiin tuotteisiin olen todella tyytyväinen. Neulomani tuotteet ovat vielä protoja. Tuotteille asetin rajan, että niiden tulee olla sellaisia, että niistä saa selkeät ja hyvät mallikuvat ohjeita varten. Tässä työssä ohjeet ovat kuitenkin pääasiassa. Neuleet ovat tuotteina toimivia. Varsinkin boleron kohdalla olen ylpeä siitä, että sain lopulta onnistumaan oman ajatukseni siitä miten tämä bolero rakentuu. Malli on aivan omanlaisensa.

Tuotteet ovat myös sellaisia, että niiden luulisi viehättävän ikäihmisiä. Toivon, että tuotteita neulotaan itselle tai lahjaksi. Toivottavasti joku innostuu niistä niin, että unohtaa välillä villasukkien neulomisen ja kokeilee boleron tekemistä.

Kuvat 37-38. Tunnelmia neuleiden kuvauksista ja höyrytystä odottava bolero.

11.2 Valokuvaus

Suurella osalla opinnäytetyötä on valokuvaus harrastukseni. Aiemmin olin kuvannut omia neuleitani jonkin verran blogia ja töiden tallentamista varten. Näitä kuvia olen käyttänyt myös opinnäytetyöraportissa. Neuleita suunnitellessa yritin kuvata työskentelyä, mikä osoittautuikin yllättävän vaikeaksi. Valmistuneen kokeilun kuvaaminen ei kerro työskentelystä niin paljoa, kuin työn tekemisestä otettu kuva olisi kertonut.

Yhtenä haasteena oli neuleiden vaihekuvaaminen ohjeita varten. Kokeilin kuvata toisen ihmisen käsiä neuloessa, mutta se ei osoittautunut hyväksi tavaksi kuvata vaiheita. Päädyin siihen, että kuvaan omat käteni neuloessa, jolloin sain aikaan juuri sellaisia kuvia kuin halusinkin. Ongelmallista oli tietysti kameran ajastimen käyttö. Lähikuvia kuvatessa harjoittelin myös makro-objektiivin käyttöä.

Kuva 39. Neulekuvaaja.

11.3 Ohjeet

Ohjepaketin ulkomuotoon olen tyytyväinen. Ulkomuodoltaan se vastaa hyvin ennakoajatuksiani kokonaisuudesta.

Ohjeiden toimivuudesta olisin toivonut vielä hieman enemmän palautetta. Tällä hetkellä ohjeiden pohjalta kukaan ei ole vielä neulonut tuotteita. Yleensä neuleohjeissa virheet ja vaikeat asiat paljastuvat vasta neuloessa. Ohjeita on kuitenkin luettu läpi moneen otteeseen, joten tuotteiden toteuttamisen pitäisi onnistua.

Oman haasteensa opinnäytetyöhön antoi se, etten ollut aiemmin käyttänyt lainkaan Adobe InDesign -taitto-ohjelmaa. Ohjelman käytön opettelu vei oman aikansa ja opin paljon vasta ohjeita ja raporttia tehdessä. Olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että opiskelin ohjelman käytön, sillä jollain toisella ohjelmalla ohjeiden toteuttaminen olisi ollut erittäin vaikeaa. Nyt sekä ohjepaketti, että raportti vastaavat mielikuviani siitä, millaiset niistä halusinkin. Omat graafisen suunnittelun taidot kehittyivät, mutta kehitettävää olisi vielä paljon.

11.4 Ikäihminen-teeman näkyminen nyt ja jatkossa

Opinnäytetyön tekemisen aikana olen pohtinut tämän työn hyödyllisyyttä. Ajatukset ovat vaihdelleet päivittäin. Sinänsä työllä on selkeä tarkoitus oman työskentelyni kannalta. Olen tyytyväinen siihen, että olen päässyt kokeilemaan omia taitojani neuleiden suunnittelussa ja ohjeiden tekemisessä. Koko prosessi on ollut hyvin opettavainen.

Prosessin aikana olen yrittänyt pitää mielessäni jatkuvasti teeman. Sen unohtamisia on tapahtunut, mutta ei mielestäni pahasti. Vaikeampaa tuntui olevan se, miten saan kirjoitettua kaikki ajatukset paperille, kun sokaistuun siihen, mitä olen kirjoittanut ja mitä en. Ikäihmisten näkökulmaa olisi saanut lisättyä, jos joku olisi ehtinyt tutustumaan ohjeisiin ja neulomaan jo jotakin.

Se mitä olen jäänyt miettimään on, onko työllä varsinaista merkitystä. Lopullisilla ohjeilla on varmaan piristävä merkitys muutamalle ihmiselle, joiden käsiin ohjeeni eksyvät. Tällainen ohjeiden jakaminen ei taida enää toimia nykyaikana. Haasteena voisi olla ohjeiden julkaiseminen internetissä jäsittä kautta oikeankohderyhmän löytäminen. Tätä kautta kohderyhmän tavoittaminen on ehkä vielä liian aikaista. Kuitenkin uskon, että palvelukeskuksissakin

tietokoneen käytöstä on tulossa kokoajan yleisempää. Näkeehän sen jo siitä, että ikäihmiset ovat yhä useammin kiinnostuneita tietokoneista ja internetistä. Puijonlaakson palvelukeskuksessa toimiva ikäihmisten vertaistuellinen atk-opetus on todella suosittua.

Olisi mahtavaa nähdä, että internetin avulla voitaisiin tukea ikäihmisten harrastuksia, niin neulomisen osalta kuin muutenkin. Ongelmana on ehkä vain se, että internetistä ei välttämättä edes tajua etsiä kaikkea mielenkiintoista. Varsinkin ikäihmisten voi olla vaikea käsittää internetin laajuutta ja mahdollisuuksia. Atk-opetukseen kuuluu varmaan ensisijaisesti sähköpostin ja pankkipalveluiden käytön opetus. Tämän lisäksi opettaessa voitaisiin myös kehottaa etsimään tietoa kunkin omiin harrastuksiin liittyen. Näin kukin saisi kimmokkeen omien harrastusten monipuolistamiseen internetin välityksellä.

Kuva 40. Iloinen neuloja.

Opinnäytetyöni teema on hyvin ajankohtainen. Ikäihmisten hyvinvoinnista on nykyään paljon puhetta mediassa ja kehittämiselle olisi tarvetta. Palvelumuotoilua ikääntyville -projekti avasi omat silmäni näkemään asioita, joihin aiemmin en ollut kiinnittänyt huomiota. Tällä saralla saattaisi olla minullekin vielä tekemistä tulevaisuudessa.

Kuvaluettelo

Kaavio 1. Emma Tavi, kaavio on muokattu Anttilan Realistisen evaluaation ja tuloksellisen kehittämistyön mallista

Kuvat 2-11. Emma Tavi

Kuva 12. Hannele Aho

Kuva 13. Emma Tavi

Kuva 14. Kuvakaappaus sivustolta www.ravelry.com 17.3.2011

Kuva 15. Suuri Käsityölehti 1/2009

Kuvat 16-24. Emma Tavi

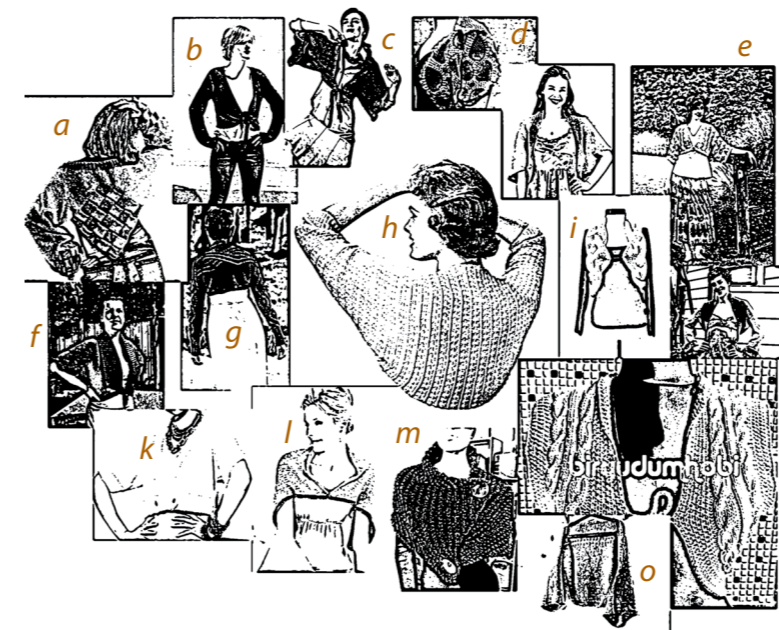
Kuvat 26-29. Emma Tavi

Kuvat 31-40. Emma Tavi

Kuva 25.

- a. www.ravelry.com/patterns/library/tangle-necklace
- b. www.ravelry.com/patterns/library/ceci
- c. www.ravelry.com/patterns/library/tangle-necklace
- d. www.ravelry.com/patterns/library/samburu-scarf
- e. www.ravelry.com/patterns/library/bow-knot-scarf
- f. www.ravelry.com/patterns/library/knecklace
- g. www.ravelry.com/patterns/library/soft-linen-little-leaf-scarf
- h. www.ravelry.com/patterns/library/amelia-12
- i. www.ravelry.com/projects/RobinHill/l-e-a-v-e-s
- j. www.funkytrend.com/?s=knitted+glasses
- k. www.ravelry.com/patterns/library/cable-braided-necklace
- l. www.wearableartblog.com/my_weblog/2009/08/
- m. thelateststory.com/2011/01/03/knitted-jewelry/
- n. www.ravelry.com/patterns/library/going-to-brazil

Kuva 30.

- a. www.ravelry.com/patterns/library/laurabelle-swedish-heart-shrug
- b. www.ravelry.com/patterns/library/linen-tie-shrug
- c. www.ravelry.com/patterns/library/annmarie
- d. boleroshrug.net/creamshrug
- e. www.ravelry.com/patterns/library/shrug-cardigan
- f. www.ravelry.com/patterns/library/september-shrug
- g. www.ravelry.com/patterns/library/entrechat
- h. www.ioffer.com/i/vintage-crochet-shrug-wrap-sweater-jacket-pattern
- i. www.ravelry.com/patterns/library/17-cable-vest
- j. www.ravelry.com/patterns/library/simple-shrug-7
- k. www.ravelry.com/patterns/library/cropped-kimono-shrug
- l. www.ravelry.com/patterns/library/two-way-shrug
- m. www.ravelry.com/patterns/library/giant-retro-cowl---shrug/people
- n. sudensilmukat.blogspot.com/2009/11/boleron-ohje-turkista.html
- o. www.ravelry.com/patterns/library/p8-c-linen-marguerite

Lähteet

Kirjalliset:

Anttila, P. 2007. *Realistinen evaluutio ja tulokellinen kehittämistyö*. Hamina: Akatiimi Oy.

Elsebed, L. 1999. *Viikinkineuleet*. Italia: WSOY.

Heikkinen, K. 2011. *Intohimoinen neuloja ei osaa istua jouten*. Kuopio: Viikkosavo 16.3.2011.

Korhonen, I. & Österman, J. 2010. *Neulekirja*. Helsinki: Gummerus Kustannus Oy.

Koski, J. & Nyberg, K. 2008. *Punokset puikoille*. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Lankolainen, E. 2011. *Onnea on tekeminen*. Kuopio: Savon Sanomat 23.1.2011.

Nissinen, M. 2011. *Käsityöt esittäytyvät Cafe Adgassa*. Leppävirta: Soisalon Seutu 1.3.2011.

Sähköiset:

Kinnunen, L. 1999. *Villapaidoistako elämänlankaa*. Käsityötieteen pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto. Saatavana: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20113/villapai.pdf?sequence=3>

Neulomisen nettiyhteisö Ravelryn www-sivu. Saatavissa: www.ravelry.com

Olgajazzy-neuleblogi www-sivu. Saatavissa: www.olgajazzy.blogspot.com

Pussinen, K. 2007. *Neulemallien muodikkuus*. Käsityötieteen pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto. Saatavana: <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/6008/neulemal.pdf?sequence=2>

Aineistot

Kirjalliset:

Gschwandtner, S. 2007. *KnitKnit: Profiles + Projects from Knitting's New Wave*. New York: Steward, Tabori & Chang.

Gordon, S. 1997. *The Knitting Sutra*. New York: HarperCollins Publishers.

Harkki, A. 2006. *Puikoissa*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Hammerskog, P. & Wincent, E. & Westman, R. 2009. *Neuloja nauti*. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.

Paananen, P. 2007. *InDesign CS3, julkaisun tekeminen*. Porvoo: WSOYpro.

Riuska, S-L. 1962. *Neulomisen perustiedot*. Porvoo: WSOY.

Solheim, T. 2008. *Leikkiä langoilla*. Porvoo: WSOY.

Stanfield, L. & Griffiths, M. 2005. *Neulojan käsikirja*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Stanfield, L. 2003. *Kauneimmat neulemallit*. Helsinki: Gummerus Kustannus Oy.

Ulvo, M. & Rajamäki, E. 2001 *Kalevalaneuleet*. Helsinki: Gummerus Kustannus Oy.

Sähköiset:

Verkkoneulelehti Ullan www-sivut. Saatavissa: www.ullaneule.net

Virtanen, H. 2006. *Oikein, nurin, miten Suomessa kudin*. Käsiyötieteen pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto.
Saatavana: <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/3671/oikeinnu.pdf?sequence=2>

Liitteet

Liite 1. Palvelumuotoilua ikääntyville -projekti

(kopioitu Palmun esitteestä 21.3.2011)

PALVELUMUOTOILUA IKÄÄNTYVILLE > UUSIA PALVELUJEN TUOTTAMISMALLEJA ITSENÄISEN SUORIUTUMISEN TUEKSI 1.3.2010 - 31.3.2013

Tavoitteet:

a) Projekti keskittyy hankkeessa kehitettyjen palvelumuotoilun menetelmien ja käyttäjäkeskeisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyön tuomiseen osaksi kansalaisten, kuntien, kolmannen sektorin ja yritysten toimintatapoja.

b) Toisena tavoitteena on tuottaa ja mallintaa uudenlaisia tapoja järjestää tukipalveluita ikääntyneille:

- sairaalahoidon jälkeen
- kotona asuvien ikääntyneiden ja ikääntyneiden vammaisten itsenäiseen suoriutumiseen
- ikääntyneille palvelukeskuksissa

Kilpailuet:

1) Hyödyntäjäorganisaatiot: kunnat, yritykset ja kolmannen sektorin toimijat saavat hankkeen avulla uutta menetelmäosaamista sekä uutta osaamista palveluiden järjestämiseen, innovoimiseen ja toteuttamiseen sekä taloudellista kilpailuetua sotealueelle: uudet palvelumuotoilun avulla toteuttavat palvelumallit.

2) Sote-alueelle että julkiselle sektorille sovellettuja palvelumuotoilun menetelmiä, joilla kehitetään uusia palvelun tuottamisen tapoja.

3) Kehittäjä-organisaatio Savonia-ammattikorkeakoulu saavuttaa edelläkävijyyttä palvelumuotoilussa ja käyttäjäkeskeisessä tutkimus-, kehitys- ja innovaatio- toiminnassa: uudet palvelumuotoilun menetelmät sote-alueella, uutta tutkimustietoa palvelumuotoilusta, kansainvälistä kärkeosaamista palvelumuotoilun ja sosiaalisen median käytöstä sote-alueella.

Onnea on tekeminen

Kuopiolainen Irja Korhonen ammentaa elämänvoimaa keramiikka- ja emalitöistä.

KUOPIO

Eeva Lankolainen

Kun Irja Korhonen ottaa vieraita vastaan 15 neliön huoneessaan Puijonlaakson palvelukeskuksen osastolla, hän kehoittaa näitä heittämään päällysvaatteen sängylle.

– Naulakko on nyt siellä näyttelyssä, hän sanoo anteeksi pyydellen.

Niin on moni muikin Korhosen omin käsin valmistama esine. Kuten puuleikkauksin koristeltu jakkara, näyttävä kala-aiheinen batiikkityö ja veikeä keramiikka-akvaario, jonka kaloja voi liikutella.

– On minulla ollut aieminkin näyttelyitä, mutta ei koskaan noin taitavasti koottua. Ei niitä töitä ollut tunnustaa omikseen, kun ne oli niin hienosti laitettu esille, Taitemia-gallerian näyttelyn avajaisissa kunniavieraana ollut Korhonen kehaisee.

Vaikka Korhosen huoneesta on lainattu tavaraa yhden näyttelyllisen verran, taidokkaasti tehtyjen esineiden paljous häkellyttää edelleen. Seinät ja hyllyt ovat täynnä värikkäitä emalitöitä, öljyvärimaalauksia, batiikkia, keramiikkaa. Lattialla on suuri saviruukku.

– Niitä oli alkuaan kahdeksan. Annoin muut sukulaisille kun sairastuin, mutta tuon yhden halusin pitää.

Osa töistä on luonnon tekemiä. Niin kuin aaltojen juurakonpalasesta muovaama lintu.

– Sille minä lisäsin vain

JAAKKO ELENIUS

KÄSISTÄÄN TAITAVA Irja Korhonen on jatkanut taideharrastustaan Puijonlaakson palvelukeskuksessa asuessaan. Työpöytänä toimii oman huoneen klaffilipasto, ja emalinpolttomahdollisuus on parvekkeella.

Liite 2. Onnea on tekeminen (Savon Sanomat 23.1.2011)

Aarteiden jakaja

Irja Korhonen on asunut palvelukeskuksessa 11 vuotta, joten hän on osaston pitkäaikaisimpia asukkaita. Pirteä ja sujuvasanainen Korhonen on Kuopion tyttöjä, maaseurakunnan puolelta. Taito ja innostus eri materiaaleihin on verenerintöä: Korhonen muistaa isänsä tehneen tuosta vain esimerkiksi kangaspuita. Varhain kuollut äiti taas oli hyvin taitava ompelija. Ennen Korhonen piti kunniaipaikalla kodissaan äitinsä tekemää korko-ompelusta.

– Se oli ihana ompelutyö, paksusta pellavasta tehty. Siihen oli kirjailtu teksti *Oma koti onneni*.

Nykyään aarre on kummityön luona Hämeenlinnassa. Muutenkin Korhonen lahjoittaa anteliaasti teoksiaan pois. Sukulaiset tietävät jo hyvin, mistä tulla pyytämään persoonallista lahjaa kun joku täyttää vuosia tai menee naimisiin.

– Ihan kaikesta en kuitenkaan luovu.

Uuni parvekkeella

Kotona asuessaan Korhonen oli erityisen innostunut keramiikasta; hänellä oli oma dreijakin. Palvelukeskuksessa ei kuitenkaan ole mahdollisuutta niin paljon tilaa vaativalle harrastukselle. Sen sijaan Korhosella on parvekkeella uuni, jossa hän voi polttaa pieniä emalitöitä. Parveke onkin kesäisin Korhosen mielipaikka.

Emalitöiden tekoa rajoittaa myös materiaalien kalleus.

– Emalijauheiden hinta on noussut nyt lyhyessä ajassa melkein kaksinkertaiseksi.

Akvaario-keramiikkateos on hyvä esimerkki Irja Korhosen tavasta yhdistellä omaa ja luonnon muovaamaa.

Englannista tilaamalla jauheita saa vähän halvemmalla.

Jos Korhonen saisi toivoa ihan mitä tahansa, se olisi isompi uuni. Sellainen, jossa

voisi tarvittaessa polttaa keramiikkaakin.

– Mutta sehän on ihan utopistinen ajatus, hän kiiruhtaa lisäämään.

” Jos päästää itsensä ikävystymään, näkee herkästi kaikessa vain ne huonot puolet.”

Korhoselta kysytään toistuvasti, mistä hän saa ideat mielikuvituksellisiin töihinsä. Ne ovat entisen pojan leivän lailla pieninä palasina maailmalla.

– Joskus jokin osa saattaa tulla kuvasta, jonka näen vaikka lehdessä. Toinen osa taas ehkä tulee mieleen sängyssä maatessa ja unen tuloa odotellessa. Mutta väkisin ei tule mitään.

Irja Korhonen on opiskellut batiikin tekoa Ibizalla saakka. Parimetrinen Kalat-teos on esillä Taitemian näyttelyssä.

– Semmoista tämä elämä on. Siinä on niin monta vilautusta, että se kouluttaa ihmisen vaikkakin mihin.

Vaikka hienon naisen iästä ei sovi puhua, taide on muuttanut Korhoselle iän myötä aina vain tärkeämmäksi.

– Eläkkeelle jäädessään moni ihmettelee, että ”mitäs minä nyt teen” Jos päästää itsensä ikävystymään, näkee herkästi

kaikessa vain ne huonot puolet. Ja huonoja puolia riittää meissä jokaisessa, jos niitä alkaa etsiä. Siksi on onni, että pystyy tekemään.

• Irja Korhosen keramiikka-, batiikki-, puu- ja kuparitöitä on esillä Elämä näkyvissä -näyttelyssä Savonia-ammattikorkeakoulun Kuopion Muotoiluakatemia Taitemia-galleriassa 8.2. saakka.

Taide pitää persoonan tallella

Eeva Lankolainen

Elämä näkyvissä -näyttelyn ovat koonneet tekstiilimuotoilun opiskelijat Emma Tavi, Pauliina Kostama, Riikka Tokola ja Laura Ingerö osana Palvelumuotoilua ikääntyneille -hanketta. Mitä ihmettä niin paljon tilaa vaativalle harrastukselle?

– Minä ymmärrän sen siten, että palvelu tuodaan niin lähelle ikäihmistä kuin mahdollista. Palvelumuotoilua voi olla taidekurssin järjestämisen vanhuksille, mutta sitä voi yhtä hyvin olla tukevasti kädessä pysyvän kahvikupin suunnitteleminen, havainnol-

listaa Tavi.

Taannoisessa Juhlamielillä-tapahtumassa opiskelijat tekivät parhaansa hemmotellakseen Puijonlaakson palvelukeskuksen asiakkaita. Tavi otti valokuvia ikäihmisistä, ja Kostama piirsi niiden pohjalta neulle -hanketta. Mitä ihmettä niin paljon tilaa vaativalle harrastukselle?

Vastaukset saivat nuoret miettimään uudella tavalla omaa tulevaisuuttaan ja vanhenemistaan. Vaikka resurssipula on arkea vanhusneuhoidossa, opiskelijat

eivät halua asettaa taidetta vastakkain peruspalveluiden kanssa. He arvelevat, että tilanteessa, jossa ihminen joutuu luopumaan kodistaan ja ikätovereistaan sekä ehkä myös toimintakyvystään ja muististaan, taiteen merkitys voi olla valtavan suuri.

– Taide voi olla se keino, jolla ihminen saa pidettyä kiinni omasta persoonastaan, Ingerö arvelee.

Ehkä kurssin tärkeintä antia opiskelijoille on ollut palvelukeskuksen asukkaiden tapaaminen. Varsinkin toimeliaasen Irja Korhosen tutustuminen on tehnyt opis-

Tekstiilimuotoilun opiskelijat Riikka Tokola, Emma Tavi, Laura Ingerö ja Pauliina Kostama toivat Irja Korhosen työt galleriaympäristöön.

kelijoihin suuren vaikutuksen. Samoin se, kuinka hänen harrastuksiaan on tuettu.

– Hienoa, että Irjalle on järjestetty emalinpolttouuni, huomauttaa Tokola.

Heino Helén seuraa silmä tarkkana, kun Sanna Helén ja Antti Kettunen opettelevat isoäidinneliön virkkaamista Pirkko Ruuskasen ja Maire Kinnusen ohjaamina. Takana istuvalla Marjatta Hirvosella virkkaus sujuu jo sutjakkaasti.

Käsityöt esittäytyvät Cafe Agdassa

MARJO NISSINEN

Cafe Agdassa voi tällä viikolla saada vakavan käsityötartunnan.

Esillä on nimittäin lukuisa määrä käsitöitä, joiden kautta pääsee tutustumaan ainakin 16:een erilaiseen tapaan tehdä käsitöitä. Lisäksi täksi viikoksi muuttuneessa ”käsityökahvilassa” voi opetella virkkaamaan isoäidinneliöitä.

Asialla ovat Marttojen järjestöosaajapassia suorittavat Maire Kinnunen ja Pirkko Ruuskasen sekä Marjatta Hirvonen, jotka ovat koonneet aikaansaannoksistaan Iloa kädentaidoilla -näyttelyn. Näyttely on yksi osa

Puuhun ripustetut pipot ovat Maire Kinnusen tyttärien, Marjatta Hirvosen, valmistaamia.

passinsuorittamistehtäviä. Nähtävillä on neuleiden, huovutusten ja kudonnan käsitöiden li-

säksi esimerkiksi tekstiilimaalusta ja vanhalla kinnasneuleteknikalla tehdyt kintaat ja hattu. Kinnasneuleen käyttö yleistyi pitkän tauon jälkeen 90-luvulla ja uudelleen 2000-luvun alussa.

– Kinnasneulos on tiivistä ja lämmintä. Se huopaantuu kostuessaan, ja onkin alkuaan ollut suosittu malli miesten työkin- taaksi. Nykyään tekniikalla tehdään monenlaisia asusteita ja vaatteita, Maire Kinnunen kertoo.

Näyttelyssä voi tutustua myös koukkuamiseen, nypläykseen, villakirjontaan ja moneen muuhun tapaan tehdä käsityötaitetta.

Naiset kiittelevät toinen toistaan opintojensa edistymisestä.

– Jollei Pirkkoa olisi ollut tukena, en olisi saanut passinsuorittamista alulle, Maire tuumaa, johon Pirkko lisää, että apu ja tuki on molemminpuolista.

Käsitöiden tekijät ja muita martoja on paikalla viikon kuluessa kertomassa Martta-toiminnasta ja opettamassa kävijöille isoäidinneliöiden virkkaamista. Tilkut kootaan maailman suurimpaan virkattuun tilkkupeittoon. Tavoitteena on päästä tällä Guinnessin ennätysten kirjaan.

Myöhemmin peitto jaetaan pienemmiksi peitoiksi ja lahjoitetaan hyväntekeväisyyteen.

Näyttely on avoinna 5.3. saakka, arkisin klo 10–17 ja lauantaina klo 10–17.

Intohimoinen neuloja ei osaa istua jouten

Emma Karvosella on aina jokin neuletyö valmisteilla

Katja Heikkinen

Neulepuikot pysyvät hyvin 23-vuotiaan Emma Karvoson käsissä.

Kuopion Muotoiluakatemian tekstiilimuotoilua opiskeleva Karvonen on neulonut siitä lähtien, kun oppi taidon peruskoulussa.

– Molemmat mummoni ja äitini ovat taitavia käsityöntekijöitä, joten kyllä se on verissä. Olen aina neulonut jonkin verran. Sen jälkeen kun vuonna 2008 aloin odottaa lasta ja sille piti alkaa neuloa vauvan vaatteita, olen neulonut hirveästi ja yltyvässä määrin, hän kertoo.

Karvosella on aina jokin neuletyö kesken. Tällä hetkellä valmistumista odottavat sukat, tunika, lapsen villahousut, tyynynpäällinen sekä virkatut säilytyskorit.

Hän neuloo aina, kun lapsen hoitamiselta ehtii. Se tarkoittaa vähintään kahta tuntia päivässä ja usein enemmänkin, koska Tuusniemeltä bussilla Kuopiossa kulkeva nainen kuljettaa aina mukanaan matkaneuleita.

– Jos istun jouten, se tuntuu hukkaan heitetyltä ajalta. Neulominen helpottaa myös keskittymistä. Yliopistossa opiskellessani huomasin luennoilla, että kun kädet tekevät jotain, voi sisäistä paremmin luennoitsijan puheen. En oikein voi katsoa televisiota tai elokuvia ilman neulomista. Mies kyllä vähän valittaa, kun le-

foja pitää aina katsoa va- lot päällä, hän naurah- taa.

Neulominen on myös sosiaalista

Emma Karvoson neulomismielty- mykset noudattelevat vuodenaikoja. Syksyllä ja talvella, neulojen lem- pivuoden-

aikoina, puikoissa viihtyvät pak- sut villalangat tummine ja maanläheisi- ne väreineen. Joulun val- mistautuminen vie oman aikansa: lah- josten neulo- minen al-

kaa jo elokuussa.

– Nyt keväällä siirryn neulomaan pellavasta, puuvillas- ta ja bambusta. Kesäaikaan ei huvita neuloa tummia värejä, vaan nyt tekee mieli vaalean- vihreää, keltaista ja oranssia. Neulominen jatkuu kesälläkin, silloin teen esimerkiksi toppeja ja tulee ehkä virkattua enemmän. Ko- villa helteillä lanka ei luista käsissä, Karvonen selvittää.

Käsityöharras- tukseen kuuluu myös sosiaali-

nen neulominen eli neuleta- paamiset. Kuopiosta löytyy iso joukko aktiivisia neuloja, jotka kokoontuvat yhteen pa- ri kertaa kuukaudessa. Mu- kana on harrastajia nuorista aikuisista isoäiteihin.

– Kaikilla on tapaamisissa yleensä joku neule mukana. Niihin tuodaan näytille myös alan lehtiä, kirjoja ja valmiiksi saatuja käsitöitä. Osa neulo- loo aina sukkia marketeista löytyvistä langoista, kun taas toiset seuraavat neuleskeneä kansainvälisellä tasolla, Karvonen kuvailee.

– Neuletapaamiset ovat arjen piristys. Siellä ei pidetä outona, jos hehkuttaa tiettyjä lankoja tai työtappaa.

Internet auttaa pysymään kärryillä neulemaailman viimeisistä tuulista. Karvoson mukaan sieltä löytyy ääretön määrä hyviä ohjeita, joista englanninkielisetkin aukeavat helposti perustermi- en opettelemisen jälkeen.

– Seuraan myös paljon neuleblogeja ja nettineuleyhteisöjä. Perustin itsekin oman neuleblogin puolitoista vuotta sitten. Nettineulemaailma on jo elämäntapa. ■

Emma Karvonen neuloo ahkerasti ympäri vuoden. Keväällä käsitöissä näkyvät kirkkaat värit.

Liite 4.
Intohimoinen
neuloja ei
osaa istua
jouten
(Viikkosavo
16.3.2011)

Liite 3.
Käsityöt
esittäytyvät
Cafe Adgassa
(Soisalon seutu
1.3.2011)

www.savonia.fi

